

1219_Az_Q2017_Yekun imtahan testinin sualları**Fənn : 1219 Nəzəri ekologiya**

1 İnsanla təbiətin qarşılıqlı əlaqəsi hansı elmin tədqiqat obyektidir ?

- psixologiya
- biologiya
- toksikologiya
- ekologiya
- cografiya

2 Atmosferi çirkənləndirən əsas qazlar hansılardır?

- natrium xlorid, karbon ikioksid, hidrogen
- hidrogen, ammonyak, fosfor
- nitratlar, karbon oksidləri, argon
- kükürd, helium, azot, radium
- hidrogen sulfid, dəm qazı, azot oksidləri

3 Ekologiya elminin daha da aktuallaşması hansı dövrə aiddir?

- XVIII əsrin sonu
- XI X əsrin əvvəllərin
- XIX əsrin sonu
- XX əsrin II yarısı
- XX əsrin əvvəlləri

4 E.Hekkel ilk dəfə Orqanizmlərin ümumi morfoloqiyası kitabında hansı elmi terminin izahını vermişdir?

- Morfologiya
- Biologiya
- Fiziologiya
- Ekologiya
- Toksikologiya

5 İnsan cəmiyyəti – təbiət sistemindəki qarşılıqlı əlaqələri öyrənən elm sahəsi hansıdır?

- geoekologiya
- gemorfologiya
- biosenologiya
- demoekologiya
- antropoekologiya

6 E.Hekkel ilk dəfə Ekologiya termininin izahını hansı kitabında vermişdir ?

- « Meşə haqqında təlim »
- « Növlərin əmələ gəlməsi »
- « Heyvanların ekologiyasının öyrənilməsi »
- « Orqanizmlərin ümumi morfoloqiyası »
- « fiziki faktorların həyata təsiri »

7 Ayrı-ayrı fəndlərin mühitlə qarşılıqlı təsirini öyrənən fəndlərin ekologiyası elmi dildə necə adlanır?

- Sinekologiya
- Autekologiya
- Morfologiya
- Fiziologiya

- Demekologiya

8 Sinekoloqiya nədir?

- ətraf mühitin qorunması üsullarıdır
- enerji, maddə və informasiya axınlarıdır
- növdaxili münasibətlərin tədqiqidir
- canlıların fiziologiyasıdır
- ekosistemlərin mühəndis-texniki üsullarla tədqiqidir

9 Ekologiya elminin daha da aktuallaşmasının XX əsrə aid edilməsi nə ilə izah edilir?

- elmi-texniki inqilab nəticəsində insanların təbiətə təsirinin artması ilə
- Ekologiya elminin iqtisadiyyat və mədəniyyət kimi sahələrlə sıx əlaqəsinə görə
- Heyvan və bitki növlərinin tədqiq olunmasının geniş vüsət olması ilə
- Ekoloji proqnozlaşdırmanın sürətlə inkişafı
- Populyasiyaların say tərkibinin artması ilə

10 Ekologyanın metodlarının müşahidələr, təcrübələr və modelləşdirmədən başqa hansı ekoloji sahələr də aiddir?

- ekoloji təlim-tərbiyə və təhsil
- ekoloji amillərin optimallaşdırılması
- ekoloji təhlükəsizlik və audit
- ekoloji indikasiya və monitorinq
- ekoloji münasibətlər və əməkdaşlıq

11 Ekologiya elminin əsas tədqiqat obyekti nədir?

- kosmosun abiotik aləmə mənfi təsiri
- canlı və cansızların bir-birinə müsbət təsiri
- yalnız təbii varlıqların morfolojiyası
- tibb ekologiya və onun bölmələrinin öyrənilməsi
- insanla təbiətin qarşılıqlı əlaqəsi

12 Su mühit başqa mühitlərdən hansı abiotik faktorları ilə fərqlənir?

- axarlığı, şəffalığı, duzluluu, temperatur tutumu
- şəffaflığı, axmazlığı, qələviliyi, turşuluğu
- təbəqələşməsi, bulanıqlaşması, temperaturu, qatılığı
- codluğu, qumsallılığı, bulanıqlığı, rəngi
- turşuluğu, bulanıqlığı, qumluluğu, temperaturu

13 Hansı müasir dövrdə ekologiya qarşısından duran əsas məsələlərə aid deyil?

- ətraftəbii mühitin keyfiyyətləndirilməsi
- ekoloji sistemlərin dayanıqlığı üzrə nəzəriyyənin işlənməsi
- mühitə adaptasiyanın öyrənilməsi
- bioloji müxtəlifliyin və onun mühafizə mexanizminin tədqiqi
- canlı orqanizmlərin yaşayış yerlərinin məhdudlaşdırılması

14 Hansı ekoloji faktor bir orqanizmin digərini həyat fəaliyyətinə təsirini göstərir?

- məhdudlaşdırıcı faktorlar
- abiotik faktorlar
- qoşma biotik faktorlar
- antropogen faktorlar
- biotik faktorlar

15 Ətraf mühitin biotik faktorları əsasən hansı istiqamətlərdə inkişaf edir?

- qida zənciri, məhdudlaşma, köçetmə
- inkişaf, törəmə, köçetmə
- qida əlaqəsi, sahə əlaqəsi, nəsilvermə əlaqəsi
- sahə əlaqəsi, dayanıqlıq, köçetmə
- nəsil əlaqəsi, inkişafdan qalma, dayanıqlıq

16 Hansı ekoloji faktorlara aid deyil?

- antropogen faktor
- abiotik faktor
- sistemli idaretmə faktoru
- biotik faktor
- məhdudlaşdırıcı faktor

17 Hansı müasir dövrdə ekologiya qarşısında duran əsas məsələlərdən hesab olunmur?

- təbii sərvətlərdən səmərəli və qənatla istifadə edilməsi
- biosferdə baş verən proseslərin öyrənilməsi
- ekoloji təhlükəsizliyin təmin edilməsi
- təbiət və antropogen senozların möhkəmliyi
- ətraf mühitə edilən antropogen təsirlərin gücləndirilməsi

18 Hansı yer üzərindəki abiotik faktorlara daxil deyil?

- ətraf mühitin temperaturu
- işıq, ionlaşdırıcı şüalar
- rəqabət, yaşam mücadiləsi
- atmosfer havasının nəmliyi
- atmosfer çöküntüləri, atmosfer havası

19 Orqanizmin hər hansı bir faktorun təsirinə uyğunlaşması nədən asılıdır?

- faktorun dönməzliyindən
- faktorun sabitliyindən
- faktorun dəyişkənlilikindən
- faktorun təkrarlanmasından
- faktorun dövrülüyündən

20 Su hövzələrinin abiotik faktorları sudakı hansı canlılara necə təsir edir?

- bakteriyalarda, planktonlarda həyat fəaliyyəti zəifləyir
- bakteriyalarda, planktonlarda fotosintez prosesi yüksəlir
- bakteriyaların, planktonların miqdarı azalır
- bakteriyalarda, planktonlarda fotosintez getmir
- bakteriyaların, planktonların inkişafi dayanır

21 Ətraf mühitin məhdudlaşdırıcı faktorların hansı amillər müəyyən edir?

- maksimum qaydası və tolerantlıq
- dayanıtlılık həddi və minimum qaydası
- minimum qaydası və tolerantlıq
- maksimum qaydası və parazitlik
- “10 faiz” qaydası və parazitlik

22 Ətraf mühitdə dövrü olmayan faktorlara hansılar aid edilir?

- zəlzələlər və partlayışlar

- uçqunlar və dəmir yolu qəzaları
- sürüşmələr və yanğınlar
- təbii fəlakətlər və texnogen xarakterli faktorlar
- daşqınlar və AES-dəki qəzaları

23 Ekoloji faktorlar neçə kateqoriyaya bölünür ?

- 7
- 5
- 2
- 3
- 4

24 İnsanlar tərəfindən ətraf mühitə edilən təsirə nə deyilir?

- qarşılıqlı təsir
- mexaniki təsir
- kimyəvi təsir
- antropogen təsir
- fiziki təsir

25 Hansı elm sahəsi insanla təbiətin qarşılıqlı əlaqələrini nəzərdən keçirməklə insan fəaliyyəti nəticəsində onu əhatə edən təbii mühitdə baş verən dəyişikləri öyrənir ?

- Fizika
- Bioloqiya
- Riyaziyyat
- Ekologiya
- Cografiya

26 Ekologyanın bütöv bir sistem kimi təşəkkül tapması və inkişaflı hansı dövrə təsadüf edir?

- XX əsrin əvvəli və sonu
- XVII əsrin sonu XIX əsrin əvvəli
- XVIII əsrin sonu XIX əsrin əvvəli
- XIX əsrin əvvəli və sonu
- XIX əsrin sonu XX əsrin əvvəli

27 İlk dəfə neçənci ildə hansı ölkədə Ekologiya elmi yurnalı çap olunmuşdur ?

- 1920-ci ildə Amerikada
- 1910-ci ildə Rusiyada
- 1930-ci ildə Türkiyədə
- 1925-ci ildə Azərbaycanda
- 1918-ci ildə Bolqariyada

28 Nəzəri ekologiya da ayrı-ayrı növlərin populasiyalarının strukturunu və dinamikasını öyrənən sahə necə adlanır?

- autekologiya
- sinekologiya
- geoekologiya
- demoekologiya
- biosenoekologiya

29 Autekologiya elmi hansı sahəni öyrənir?]

- populasiyaların say tərkibinin artmasını
- ekoloji proqnozlaşdırmanın sürətlə inkişafını

- canlıların ümumi fiziologiyasını
- ayrı-ayrı fəndlərin mühitlə qarşılıqlı əlaqəsini
- ekosistemdə biotopların ayrılması

30 Sinekologiya termininin elmi izahı necədir ?

- enerji və informasiya axınları
- ekoloji təlim-tərbiyə
- indikasiya və monitorinq
- ekosistemin optimallaşdırılması
- abiotik komponentlər

31 Ekologiya elminin xüsusi sahələri hansılardır? 1. Demekologiya 5. İnsan ekologiyası 2.Landşaftşunaslıq
6. Toksikologiya 3.İqlimşünaslıq 7. Autokologiya 4.Paleoekologiya 8. Hidrologiya

- 4, 5, 6, 7, 8
- 1, 4, 5, 6, 7
- 2, 5, 6, 7, 8
- 1, 3, 4, 6, 8
- 3, 4, 5, 6, 7

32 Ekologiya elminin predmetini təşkil edən enerji, maddə və informasiya axınları konkret olaraq necə adlandırılır?

- toksikologiya
- populyasiyalar
- biosenozlar
- sinekologiya
- biogeosenologiya

33 Canlıların fiziologiyası və yaşadığı şəraitdəki davranışları, doğum, ölüm, enerji, maddə və informasiya axınları ekologiya elminin hansı hissəsini təşkil edir?

- predmetini
- tədqiqat obyektini
- elmlərarası əlaqəsini
- inkişaf mərhələlərini
- bölmələrini

34 Y.Odum və C.M.Andersonun tədqiqatları ekologiya elminin hansı inkişaf mərhələsinə təsadüf edir ?

- coğrafiya elminin yarandığı dövrlərə
- orta əsrlərə
- XIX əsrin 60-ci illərinə
- XX əsrin 50-ci illərinə
- XIX əsrin 50-ci illərinə qədər

35 İlk dəfə biogeosenoz anlayışını əsaslandırmış alim kimdir?

- V.N.Sukaçev
- A.Tensli
- V.V.Dokuçayev
- V.Şelford
- V.İ.Vernadski

36 Ekologiya elminin inkişafında rolü olan və birinci inkişaf mərhələsinə aid edilən alımları göstər:

- E.Hekkel, E.Zyuss, V.V.Dokuçayev
- İ.P.Borodin, M.Biqon, A.L.Yasin

- İ.P.Gerosimov, C.M.Anderson, Y.Odum
- İ.İ.Lepexin, A.F.Middendorf, S.P.Kraşennikov
- V.I.Vernadski, V.N.Sukaçev, E.S.Baner

37 Azərbaycan Ekolojiya elminin inkişafında dönüş yaradan Həyacan təbili kitabının müəllifi Kim olmuşdur ?

- A.M.Əzizov
- B.Ə.Budaqov
- Q.Ş.Məmmədov
- H.Ə.Əliyev
- A.L.Yanşın

38 C.M..Anderson və Y.Odum Ekolojiya elminin inkişaf dövrünün hansı mərhələsində fəaliyyət göstərmişlər ?

- I mərhələsində
- orta əsrlərdə
- II mərhələsində
- XYII əsrin sonlarında
- III mərhələsində

39 H.ə.Əliyevin Azərbaycan Ekolojiya elmində dönüş yaratdığı kitabı hansıdır?

- Meşələrin ekologiyası
- Dözümlü, dözümsüz təbiət
- Təbiəti qoruyaq
- Aqroekologiya
- Həyəcan təbili

40 Ekolojiya elminin inkişaf tarixini əsasən neçə mərhələyə bölgürler?

- 6
- 4
- 2
- 5
- 3

41 Azərbaycanda ekolojiya elminin inkişafında rolü olan alımlar hansılardır? 1.İ.P.Ərasimov 5. B.Budaqov 2.Q.K.Gül 6.A.L.Yanşın 3.Y.Məmmədəliyev 7.Q.Məmmədov 4.H.Əliyev 8.A.M.Əzizov

- 2, 4, 5, 7
- 1, 2, 4, 6
- 1, 3, 5, 7
- 5, 6, 7, 8
- 2, 3, 7, 8

42 əsasən Ekologianın inkişafının ikinci mərhələsində seçilən və ekologianın banilərindən biri sayılan alım kimdir?

- K.F.Rulye
- L.B.Lamark
- İ.İ.Lepexinin
- S.M.Anderson
- V.V.Dokuçayev

43 Canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti qanunu kimə məxsusdur?

- Y.Odum

- V.Şelford
- L.Dollon
- V.I. Vernadski
- U.Libixin

44 Azərbaycanın Ekolojiya elmində əvəzsiz rolü olan Q.K.Gül əsasən hansı sahədə tədqiqatlar aparmışdır?

- Abşeron yarımadasında
- Cənub-Şərqi Qafqazda
- Cənubi Azərbaycanda
- Xəzər dənizi üzrə
- Kiçik qafqazda

45 Ekolojiya elminin müasir dövrə aid olan III mərhələsinin inkişafında rolü olan alimləri göstər

- A.Humboldt, L.Lamark, Y.Odum
- Ç.Darvin, K.F.Rulye, T.Maltus
- C.M. Anderson, C.Xarper, Y.Odum
- A.F.Middendorf, Y.Büffon, E.Hekkel
- V.V.Dokuçayev, N.A.Seversov, İl.Lepexin

46 İlk evolyusiya təliminin müəllifi kim olmuşdur ?

- Jan-Batist-Lamark
- V.V.Dokuçayev
- Aleksandr Humboldt
- Ernest Hekkel
- Karl Franseviç Rulye

47 Hələ də öz təsirini itirməyən Tolerantlıq qanunu kimə məxsusdur

- V.Şelford
- V.I.Vernadski
- L.Libix
- E.Hekkel
- V.V.Dokuçayev

48 Demoqrafik konsepsiya təliminin banisi kim olmuşdur ?

- L.Lamark
- C.Xarper
- T.Maltus
- V.Dokuçayev
- A.Humboldt

49 Jan-Batist-Lamark hansı təlimin müəllifi olmuşdur ?

- demoqrafik təlim
- biosfer təlimi
- fiziologiya təlimi
- eksponent təlimi
- evolyusiya təlimi

50 Torpaq örtüyünü biosferin bir elementi kimi öyrənən alim kim olmuşdur ?

- İ.P.Gerasimov
- D.L.Armand
- K.K.Markov
- V.R.Volobuyev

A.P.Vinoqradov

51 Biosistemləri yaradan əsas komponentlər hansılardır?

- genlər və hüseyrlər
- ekotip amillər
- təkamül prosesləri
- biotik və abiotik amillər
- biogeosenozlar

52 Hazırkı vaxtda ekoloji qanunların pozulmasının qarşısını almaq məqsəd ilə hansı sahələrin inkişafı mütləqdir?

- mühəndis ekologiyasının
- antropoekologiyanın
- ümumi ekologiyanın
- ekoloji təhsil və mədəniyyətin
- tətbiqi ekologiyanın

53 Aşağıdakılardan hansı qanun V.I.Vernadskiyə məxsusdur ?

- təbii məhsuldarlığın azalması qanunu
- canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti qanunu
- təkanülün dönməzliyi qanunu
- biosferin müstəqilliyi qanunu
- məhdudlaşdırıcı faktorlar qanunu

54 Müasir ekologiyada hələ də öz əhəmiyyətini itirməmiş və L.Libix tərəfindən yaradılmış qanun hansıdır?

- Tolenranlıq qanunu
- Optimallıq qanunu
- Təbii məhsuldarlığın azalması qanunu
- Minimum qanunu
- Təkamülün dönməzliyi qanunu

55 T.Maltusun populyasiyanın eksponent tənliyini təsvir etdiyi və qəbul olunmayan təlimi hansıdır?

- yaşamaq uğrunda mübarizə
- demoqrafik konsepsiya
- bitkilərin fizionomiyası
- orqanizmlərin evolyusiyası
- orqanizmlərin morfologiyası

56 İlk dəfə olaraq insanların təbiətə təsirinin neqativ nəticələrinin mümkünluğu haqqında bəşəriyyətə xəbərdarlıq edən alımlar kimlərdir?

- Ç.Darvin və C.Xarper
- K.F.Rulye və V.V. Dokuçayev
- A.Humboldt və N.A.Seversov
- Y.Odum və C.M.Anderson
- L.Lamark və T.Maltus

57 Bir növə aid fəndlərin birliyi nədir?

- biotoplар
- genofonlar
- populyasiya
- ekosistemlər
- biosenozozlar

58 Populyasiyada vahid zaman ərzində orqanizmin yeni fəndlərinin əmələ gəlməsi nə adlanır?

- inkişaf adlanır
- həyata gəlmə adlanır
- ölüm adlanır
- məhv olma adlanır
- doğum adlanır

59 Ekosistemin əsas hissəsini təşkil edən canlı təbiət amilləri hansılardır?

- abiotik amillər
- kosmik amillər
- biotik amillər
- biokos amillər
- antropogen amillər

60 Biosenoz + biotop formulu hansı ekoloji sahəni təşkil edir?

- adaptasiyanı
- zoosenozu
- ekosistemi
- populyasiyanı
- edafotopu

61 Biotik amillər nədir?

- canlı təbiət amilləridir
- cansız təbiət amilləridir
- radioaktiv şüalanma prosesləridir
- edafik və ya torpaq faktorlarıdır
- İnsan fəaliyyəti amilləridir

62 1915-ci ildə A.Tensli tərəfindən ekologiya elminə daxil edilən termin hansıdır?

- Biogeosenoz
- Edafotop
- Ekosistem
- Populyasiya
- Biosenoz

63 Populyasiyanın sayının ümumi dəyişməsi dinamikası dörd hadisənin hesabına yaranır. Hansı cavab düzgün deyil

- dözümlülük
- doğum
- köçmə
- köçürülmə
- ölüm

64 Orqanizmlərin anatomik və morfoloji dəyişikliyinə səbəb olan təsir hansıdır?

- Modifikator təsir
- Məhdudlaşdırıcı təsir
- Fizioloji təsir
- Qiçıqlandırıcı təsir
- Limitləşdirici təsir

65 Öz-özünə istehsal, dəyişkənlik və fəaliyyət hansı bioloji sahənin əsas xassələridir?

- geomorfologiyanın
- biosenozların
- biotopların
- populyasiyanın
- demutasiyanın

66 Neytralizm nədir ?

- növün bir-birinə mənfi təsir göstərməsi
- növün bir-birinə təsir göstərməməsi
- növün bir-birindən ayrı ola bilməməsi
- öz sahibinin inkişafını ləngitməsi
- öz qurbanı ilə qidalanması

67 Canlı orqanizmlərə birbaşa və dolayı yolla təsir edən cansız komponentlər hansılardır?

- abiotik amillər
- edafoqen amillər
- kimyəvi amillər
- iqlim amilləri
- oroqrafik amillər

68 Bəzi orqanizmlərin həyat fəaliyyətinin digər orqanizmlərin həyat fəaliyyətlərinə təsirlərinin cəmini ifadə edən amillər hansılardır?

- Kimyəvi amillər
- Antropogen amillər
- Biotik amillər
- Fiziki amillər
- Demoqrafik amillər

69 Ekoloji amillərin əsas 3 kateqoriyası hansılardır? 1. Biotik amillər 4. Abiotik amillər 2. Kosmik amillər 5. Biokos amillər 3. Radioaktiv şüalanma 6. Antropogen amillər

- 2,4,6
- 1,4,6
- 4, 5, 6
- 3, 4, 5
- 1,3, 5

70 Populyasiyanın əsas xassələri hansılardır? 1. Öz-özünə istehsal 4. Abiotik faktorlar 2. Dəyişkənlik 5. İsləmə, fəaliyyət 3. Cinslərin nisbəti 6. Adaptasiya

- 2, 3, 4
- 1, 3, 6
- 1, 2, 5
- 2, 4, 6
- 3, 5, 6

71 Üzün müddət bir sahədə məskunlaşan, bu sahəyə bənzər sahədən izolə edilmiş formada yerləşən növün bir hissəsi necə adlanır?

- populyasiya
- zeosenoz
- demutasiya
- geomorfologiya
- biogeosenoz

72 Mühitin ekoloji amillərinin canlı orqanizmlərə göstərdiyi təsirləri qruplaşdır 1. qıcıqlandırıcı təsir 5. modifikator təsir 2. məhdudlaşdırıcı təsir 6. abiotik təsir 3. evrion təsir 7. siqnallar təsiri 4. tolerantlıq təsiri 8. amensial təsir

- 1, 3, 6, 7
- 2, 4, 6, 8
- 1, 2, 3, 4
- 1, 2, 5, 7
- 3, 4, 7, 8

73 Hansı fəndlər yaşadıqları sahəyə bağlı olurlar və onun sərhədlərini keçdikdə səmt reaksiyası onların geriyə qayıtmasını stimullaşdırır?

- onurğalılar
- otyeyən heyvanlar
- rezident-fəndlər
- parazitlər
- yırtıcılar

74 Yaşadıqları sahəyə tanış oriyentlər sistemi ilə bağlı olub, oraya öz növündən olan fəndlərində daxil olmasını düşməncəsinə qarşılayan fəndlərə nə deyilir?

- rezident-fəndlər deyilir
- sürünenlər deyilir
- yırtıcılar deyilir
- onurğalılar deyilir
- parazitlər deyilir

75 Oturaq həyat tərzi keçirən rezident-fəndlər ərazi konfliktində aşağıdakı davranış kompelkslərindən istifadə edirlər. Hansı cavab düzgün deyil?

- birbaşa aqressiya, hədə duruşu
- fiziki təmasda olurlar
- hücum nümayiş etdirmək
- fiziki təmas olmur
- xüsusi səs siqnalları

76 Təbii qruplaşmaların əksəriyyətinin yerli şəraitə yaxşı uyğunlaşaraq yaratdıqları qrup elmi cəhətdən necə adlandırılır?

- ekotip
- genofon
- biotop
- ekosistem
- biosenoz

77 Vulkan püskürməsi, zəlzələ və s. baş verən gözlənilməz hadisələr hansı faktorlara aid edilir?

- kosmik faktorlara
- modifikator faktorlara
- limitləşdirici faktorlara
- qeyri-dövri faktorlara
- fizioloji faktorlara

78 Temperatur, su, insan, torpaq, işıq və s. mühitin hansı sahəsinin ayrılmaz hissələridir?

- dövri millərin
- biotik amillərin
- biokoz amillərin

- abiotik amillərin
- antropogen amillərin

79 Ekosistemdə canlı orqanizmlərin müəyyən hissəsini təşkil edən qrup necə adlanır?

- biotoplар
- ekafikatorlar
- biokoslar
- populyasiyalar
- biosenozlar

80 Gözlənilməz baş verən qeyri-dövri faktorlara hansılar aiddir?

- gecə-gündüzün yerdəyişməsi, turşulığın artması
- vulkan püskürməsi, zəlzələ, yırtıcıların hücumu
- yağışın yağması, duzluğun bərabər paylanması
- qabarmanın çökilmələri, temperatur rejimi
- işıqlandırma dərəcəsi, okean axınları

81 Cansız təbiətin fiziki amilləri hansılardır?

- turşuluq, torpaq, sıxlıq amilləri
- biotik, antropogen, dövri amillər
- kimyəvi, temperatur, hərəkətlilik amilləri
- torpaq, abiotik, şəffaflıq amilləri
- kosmik, iqlim, orografiq amillər

82 Digər növlərin yaşayış mühitinə və ya onların bilavasitə həyat şəraitinə təsir göstərən fəaliyyət forması hansıdır?

- Evriqal orqanizmlər
- Limitləşdirici amillər
- Dövri amillər
- Məhdudlaşdırıcı amillər
- Antropogen amillər

83 Mühitin abiotik amilləri arasında əsas götürülən amillər hansılardır? 1. temperatur 5. heyvan 2. su 6. torpaq 3. insan 7. bitki 4. oksigen 8. işıq

- 1, 2, 4, 6, 8
- 1, 3, 5, 6, 7
- 3, 4, 5, 6, 7
- 4, 5, 6, 7, 8
- 2, 3, 4, 7, 8

84 Növlərarası əlaqədə hər iki növün bir-birindən ayrı ola bilməməsi hansı terminlə xarakterizə edilir?

- protokooperasiya
- amensalizm
- tolerantizm
- kommensializm
- mutyualizm

85 Növlərarası əlaqədə hər növün bir-birinə heç bir təsir göstərməməsi necə adlanır?

- mutyualizm
- rəqabət
- parazitizm
- neytralizm

yırtıcılıq

86 Canlı oqranizmlərə bilavasitə təsir edən hər hansı bir mühit necə adlandırılır?

- Edafik faktor
- Biotoplар
- Fiziki faktor
- Fiziki faktor
- Ekoloji amil

87 Biosenoz nədir?

- canlı oqanizmlərin müəyyən qrupudur
- oqanizmlərin yaşayış mühiti
- vahid birləşən biokos elementləndir
- yeraltı törəmələrdir
- yalnız cansız komponentlərdir

88 Ekosistemi əhatə və təşkil edən əsas qrup və yaşayış mühiti hansıdır?

- Sistem və orografiya
- Populyasiya və növ
- Zoosenoz və edafotop
- ekoloji amil və biogeosenoz
- Biosenoz və biotop

89 Ölü orqanika ilə qidalanan heterotroflar hansılardır?

- destukturlar
- saprotraflar
- redusentlər
- produsentlər
- parazitlər

90 Trofik əlaqələr hansı proseslər zamanı baş verir ?

- temperaturun və yeraltı təzyiqin dəyişməsi
- ekosistemdə biotoplarnın sayının artması
- biosenozdə bir növün digər növün hesabına qidalanması
- canlı oqanizmlərin həyat fəaliyyətinin dəyişməsi
- okean çökəkliklərindəki mikroorganizmlərin məhv olması

91 İnsan, heyvan və bəzi bitkilər hansı formalı oqanizmlərə aid edilir ?

- biosenozlara
- fitofaqlara
- produsentlərə
- redusentlərə
- konsumentlərə

92 Qeyri-üzvi maddədən üzvi maddə əmələ gətirən produsentlər necə adlanır ?

- konsumentlər
- mikrosistemlər
- ekoton oqanizmlər
- avtotrof oqanizmlər
- heterotrof oqanizmlər

93 Biosenozu təşkil edən toplumlar hansılardır? 1. zoosenoz 4. fitosenoz 2.evrioksibont 5.mikrobiosenoz
3.edafotop 6.akvatop

- 1, 2, 3
- 1, 4, 5
- 2, 4, 6
- 1, 3, 6
- 2, 3, 4

94 Orqanizmin parçalanmış qalıqları ilə qidalanan saprofitlər necə adlanır?

- redusentlər
- fitofaqlar
- biogeosenozlar
- evriqallar
- biotoplар

95 Heterotrof orqanizmlər olan konsumentlər necə xarakterizə olunur?

- orqanizmlərin inkişafını ləngidən parazitlər
- ölmüş hüceyrərlə qidalanan orqanizmlər
- yırtıcılara qida mənbəyi olan orqanizmlər
- hazır üzvi maddələrlə qidalanan orqanizmlər
- kimyəvi birləşmələrlə inkişaf edən canlılar

96 Biosenozda komponentlərin müəyyən şərait və məkandakı fəaliyyəti ilə yanaşı onların yerləşdiyi sahənin məhdudluğunu necə adlandırılır?

- biogeosenoz
- heterotrof
- biomorf
- biotop
- ekoton

97 Orqanizmə birtərəfli təsir edən xarici mühit amili necə adlanır?

- Fiziki
- Ahtropogen
- abiotik
- Biotik
- Qoşma biotik

98 Sürülərdə fəndlər hansı tabelik münasibətlərində yaşayırlar?

- sərbəst münasibətdə
- asılı münasibətdə
- azad münasibətdə
- düşmən münasibətdə
- iyerarxik münasibətdə

99 Dəstəvi həyat keçirən heyvanlar populyasiya daxili necə sturturlar əmələ gətirirlər?

- sürü, tiplum, qrup
- qrup, yarımqrup, tayfa
- koloniya, sürü, dəstə
- koloniya, tayfa, qrup
- tayfa, qrup, dəstə

100 . Populyasiyaların ətraf mühitlə dinamiki tarazlığı saxlanması prinsipinə nə deyilir?

- populyasiyaların tarazlığı
- populyasiyaların stabilliyi
- populyasiyaların uyğunsuzluğu
- populyasiyaların dinamikliyi
- populyasiyaların hemoestazı

101 . Populyasiyaların homeostaz mexanizmləri aşağıdakı funksional qruplara ayrıılır. Hansı cavab düzgün deyil?

- fəndləri xüsusi vəzifə daşıyır
- populyasiya daxili sıxlığın tənzimlənməsi
- məkan strukturunun saxlanması
- populyasiyada heç bir əlaqə yoxdur
- genetik strukturun saxlanılması]

102 Maddə və enerji, informasiya baxımından biogeosenoz və cür sistemdir?

- açıq və tənzimlənmiş sistemdir
- qapalı və tarazlı sistemdir
- qapalı və sabit sistemdir
- açıq və dayanıqlı sistemdir
- yarım qapalı və stabil sistemdir

103 Bütün orqanizmlərin bölündüyü əsas qruplar hansılardır?

- relyef və sükurlar
- hüceyrə və növlər
- konsument və parazitlər
- avtotrof və heterotroflar
- redusent və bakteriyalar

104 Dünyanın ən kasib biosenozları hansı ərazilərdə yayılmışdır ?

- dağ zirvələrində və ekvatorial meşələrdə
- müləyim qurşaqda və bataqlıqlarda
- tropik meşələrdə və çay vadilərində
- mərcan rifləri, okean çökəkliklərində
- qütb səhralarında, şirklənmiş su hövzələrində

105 Yer kürəsində zəngin biosenozlar əsasən hansı ərazilərdə yayılmışdır?

- şirklənmiş su hövzələrində, şimal tundrada
- tropik meşələrdə, mərcan rifləri və çay vadilərində
- tropik səhralarda, müləyim qurşaqda, qütblərdə
- bağ zirvələrində, bataqlıqda, arktik səhralarda
- okean çökəkliklərində, savannalarda, kanyonlarda

106 Bioloji dövranda iştirakına görə biosenozdakı orqanizmlər əsas neçə qrupa bölünürler?

- 5
- 2
- 4
- 3
- 6

107 Biosenozlardan aşağıdakı parçalanma məhsulları xaric edilir. Hansı cavab düzgün deyil?

- bərk maddələr
- oksigen

- biogen maddələrin parçalanma məhsulları
- istilik
- karbon qazı

108 Yaşayış mühitindən asılı olaraq mikroorqonizmlər hansı qruplara bölünürler?

- ekotip və indivitlər
- aerob və aneroblar
- avtrotrof və köbələklər
- heterotrof və saprofitlər
- biotop və genotoplar

109 Qeyri-üzvi materiyadan üzvi materiyani yaradan orqanizmlər necə adlanır?

- avtotroflar
- fəndlər
- genofonlar
- biotoplар
- biosistemlər

110 Biosferdə mövcud olan hansı çöküntülər aşağı proterozoya aiddir?

- maqneziumlu
- kalsiumlu
- karbonatlı
- xloridli
- natriumlu

111 Fitofaqlar hansı təbəqə tərəfindən yaradılan ilkin məhsulla qidalanır?

- atmosfer
- hidrosfer
- litosfer
- biosfer
- noosfer

112 Qapalı su hövzələrində mineralallaşma dərəcəsinin dəyişməsinə səbəb nədir?

- buxarlanması
- körfəzlər
- atmosfer suları
- çay suları
- dəniz nəqliyyatı

113 Daha çox növ tərkibinə malik olan biosenozlar hansı şəraitdə mövcud olur?

- süni göllərdə
- tarla və bostanlarda
- istixanalarda
- təbii sistemlərdə
- su anbarlarında

114 Atmosfer tərəfindən yaradılan ilkin məhsulla qidalanan heyvanlar necə adlandırılır?

- fitofaqlar
- zoofaqlar
- redusentlər
- klimatoplar
- edafotoplar

115 Konsumentlərə aid edilən orqanizmlər hansılardır?

- bioloji dövranda iştirak edən üzvi maddələr
- atmosferin yüksək qatlarında mövcud olan mikroblar
- sadə kimyəvi birləşmələrlə qidalanan bitkilər
- insan, heyvan və bəzi bitkilər
- diqər orqanizmlərin inkişafını ləngidən parazitlər

116 Qeyri üzvi maddədən üzvi maddə əmələ gətirən avtotrof orqanizmlər necə adlanır?

- ekotonlar
- biosenozlar
- biotoplар
- produsentlər
- mikrositstemlər

117 V.N.Sukaçevə görə biogeosenoz yer üzərində olan hansı eynicinsli təbii hadisələri təşkil edir?

- yağıntılar, yeraltı faydalı qazıntılar
- abiotik amillər, temperatur, kimyəvi süxurlar
- atmosfer, bitki aləmi, torpaq və hidroqrafiya
- produsentlər, zəlzələ ocaqları, okean yatağı
- yağıntılar, yeraltı faydalı qazıntılar

118 Canlıların metabolizm prosesini idarə edən əsas elementlər hansılardır?

- filogenezər
- fermentlər
- kofermentlər
- hormonlar
- ontogenetlər

119 İnsan bətənində ən çox mövcud olan element hansıdır ?

- oksigen
- kalsium
- karbon
- hidrogen
- dəmir

120 Digər ekosistemlərə nəzərən maksimal müxtəlifliyə malik təbəqə hansıdır ?

- ekzosfer
- biosfer
- atmosfer
- litosfer
- hidrosfer

121 Edvard Zyuss tərəfindən 1875-ci ildə elmə gətirilmiş termin hansıdır ?

- coğrafi təbəqə
- ekologiya
- biosfer
- atmosfer
- tropopauza

122 Biosferdə mövcud olan mikroorqanizmlər və çox hüceyrəli mikroskopik bitkilər necə adlanır?

- avtotroflar

- konsumentlər
- biosenozlar
- destrukturlar
- heterotroflar

123 Həyat şəraiti uyğun olmayan yerlərdə bir çox canlıların izlərinə rast gəlinərsə, belə zona necə adlandırılır?

- homeostaz zona
- parabiosfer zona
- avtotrof zona
- biokosmik zona
- homeostatik zona

124 Biosferin yuxarı sərhəddi ni təyin et

- okeanların abissal düzənliklərinə qədər
- litosferin 2-3 km dərinliyinə qədər
- atmosferin 3000 m-dən keçən sərhəddinə qədər
- yer qabığı və mantianın üst hissəsi
- ozon təbəqəsinə qədər olan məsafəni

125 Biosferin əhatə etdiyi sərhədləri təyin et

- okean çökəklikləri və mantianın üst hissəsi
- atmosferin üst, hidrosferin aşağı hissələri
- atmosferin aşağı, hidrosferin hamısı, litosferin üst hissəsi
- hidrosferin üst, atmosferin aşağı hissəsi
- ekzosfer və termosfer, litosferin alt qatları

126 Biosfer termini elmə ilk dəfə Kim tərəfindən gətirilmişdir?

- Eduard Zyuss- 1875-ci il
- Ernest Hekkel- 1875-ci il
- Vladimir Vernadski- 1932-ci il
- Artur Core Tensli-1935-ci il
- Aleksandr Humbolt- 1807-ci il

127 Antropogen və təbii təsirlər nəticəsində ətraf mühitin dağılma təhlükəsi ilə və ya mənfi ekoloji dəyişikliklərdə səciyyələnən və bu səbəbdən insanın və cəmiyyətin həyatı vacib maraqlarına təhlükə yaranan vəziyyət necə adlanır?

- təhlükəli krizis vəziyyəti
- təhlükəli böhran vəziyyəti
- kataklizm
- təhlükəli hal
- təhlükəli ekoloji vəziyyət

128 Təhlükəli ekoloji vəziyyətin yaranmasının və inkişafının qarşısının alınması və onların nəticələrinin aradan qaldırılması üzrə tədbirlər sistemi nə deyilir?

- ekoloji təhlükəli vəziyyət
- ekoloji təhlükəsizliyin təminı
- ekoloji durumun sağlamlaşdırılması
- ekoloji yük
- ekoloji böhran vəziyyəti

129 İnsanın və cəmiyyətin həyatı vəctb maraqlarının, ətraf mühitin ona antropogen və təbii təsirlər nəticəsində yaranan təhlükələrdən qorunmasının təminini nə adlanır?

- ekoloji krizis
- ekoloji təhlükəsizlik
- ekoloji vəziyyət
- ekoloji fəlakət
- ekoloji təhlükə

130 İnsan və cəmiyyətin həyatı vacib maraqlarına, ətraf mühitə antropogen və təbii təsirlər nəticəsində yaranan təhlükəli vəziyyətə nə deyilir?

- ekoloji yük
- ekoloji qəza
- ekoloji təhlükəsizlik
- ekoloji təhlükə
- ekoloji böhran

131 Atmosferdə karbon qazının normadan artıq olması hansı effektin yaranmasına səbəb olur ?

- soyuqlaşmanın
- “parnik effekti”nin
- hər bir effekt yaratmır
- qlobal soyuqlaşmanın
- istiləşmənin

132 Həyat üçün istifadə olunan biosferdə dövr edən kimyəvi elementlərin və qeyri-üzvi birləşmələri hərəkəti necə adlanır ?

- geokimyəvi elementlərin dövr etməsi
- birləşmlərin dövr etməsi
- biogen elementlərin dövr etməsi
- mikroelementlərin dövr etməsi
- kimyəvi elementlərin dövr etməsi

133 Neçənci ildə əhalinin radiasiya təhlükəsizliyi haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunu qəbul edilmişdir?

- 2008-ci ildə
- 1990-ci ildə
- 1995-ci ildə
- 1997-ci ildə
- 2000-ci ildə

134 Təbii elektromaqnit şualanma mənbələridir? 1.Elektrik və maqnit sahələri, 2. dalğa örürüculər. 3.günəş və qalaktikadan gələn radiosualanma. 4. müxtəlif qurğuların şuaları. 5.atmosferin elektrikliyi. 6. lampalı generatorlar

- 2,3,4
- 1,2,4
- 1,3,5
- 4,5,6
- 3,4,5

135 Təbii radiasiya mənbələrinə aiddir?

- bəzi kimyəvi elementlər
- günəş şüaları
- mədən suları
- suxurlar
- rentgen şüaları, AS-lər

136 Hazırda canlı orqanizmlərin mövcud olduğu sahə necə adlanır ?

- noosfer
- biosfer
- litosfer
- atmosfer
- neobisofer

137 Hansı faktor biogeosenoz və ekosistemi bir birindən fərqləndirir?

- ardıcıl faktor
- məkan faktoru
- zaman faktoru
- trofik faktor
- dövrü sistem faktoru

138 Canlı aləmin özünün və izinin olduğu sahəyə nə deyilir ?

- litosfer
- atmosfer
- biosfer
- neosfer
- noosfer

139 Ən böyük və davamlı ekosistem hansıdır?

- coğrafi mühitdir
- geosferdir
- atmosferdir
- hidrosferdir
- biosferdir

140 Hansı biosferin xüsusiyyətlərinə aid deyil ?

- qapalı bir sistemdir
- mərkəzləşdirilmiş sistemdir
- açıq sistemdir
- özünü tənzimlənmə xüsusiyyətinə malikdir
- müxtəlifliyə malikdir

141 Hansı hərəkətli orqanizmlərə oturaq və köçəri həyat tərzi səciyyəvidir?

- Balıqlara
- heyvanlara
- quşlara
- bitkilərə
- Sürünənlərə

142 . Biogeosenozun əsas komponentləri aşağıdakılardır. Hansı cavab düzgün deyil?

- dağlıq komponentlər
- heyvan komponenti (zoosenoz)
- torpaq və qrunt suları. Atmosfer
- mikroorqanizmlər (mikrobiosenoz)
- bitki komponenti (fitosenoz)

143 Biogeosenozun cansız təbiətə aid olan komponentinə nə deyilir?

- ekosistem deyilir

- ekotop deyilir
- biosfer deyilir
- biotop deyilir
- biosenoz deyilir

144 Ayrı-ayrı təbii populyasiyaların genafondları bir-birindən aşağıdakı əlamətlərə görə fərqlənirlər. Hansı cavab düzgün deyil?

- irsi müxtəlifliklə
- fəndlərin payının dinamiki tarazlığı ilə
- müxtəlif genatipli fəndlərlə
- əlamətlərə görə fərqlənmirlər
- genetik vəhdətlə

145 Populyasiyanın homeostaz mexanizmi olan məkan strukturunun saxlanması növün aşağıdakı xususiyetleri müəyyən edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- ərazidən istifadə, sosial münasibətlər
- abitoik amillərə münasibət
- qidalanma mexanizmləri
- çoxalma biologiyası
- sürünen fəndlərinin sayının artırılması

146 Populyasiyanın genetik strukturu nə ilə müəyyən olunur?

- populyasiya daxili genetik fondla
- populyasiya daxili sıxlığı
- iyerarxiyalıq ilə
- irsi münasibətlərlə
- ətraf mühit ilə

147 Oturaq həyat tərzi keçirən heyvanlarda hər bir fərdin yaşamaq və törəmək imkanı olur və populyasiyanın artımı üçün nə cür şərait yaranır?

- əlverişli
- dözülməz
- kritik
- stabil
- əlverişsiz

148 Populyasiya daxilində orqanizmlərin sıxlığı çox olan hallarda növün genafondu hansı genafondla təmsil olunur?

- liderlərin genafondu ilə
- populyasiyanın genafondu ilə
- fərdin genafondu ilə
- müxtəlif populyasiyaların genafondu ilə
- fəndlərin birlikdə genafondu

149 Populyasiya daxilində ərazinin bütövlüğünün saxlanmasında hansı münasibətlərin formalaşmasının böyük rolü olmuşdur?

- tabe olmamaq münasibətlərinin
- tabe olma münasibətlərin
- sərbəst münasibətlərin
- stabil münasibətlərin
- iyerarxik münasibətləri

150 Canlı orqanizmlərdə metabolizm prosesini idarə edən fermentlərə yardım göstərən element hansıdır?

- kofermentlər
- hormonlar
- üzvi birləşmələr
- embrionlar
- avtotroflar

151 Avtotrof kütłələr hansı prosesin köməyi ilə inkişaf edir?

- kübrələr vasitəsilə
- tozlanma ilə
- rütubətləmə ilə
- fotosintez vasitəsilə
- humusun çoxluğu ilə

152 Aralarında daima enerji mübadiləsi gələn və bir-birinə qarşılıqlı təsir göstərən biosfer hissələri hansılardır?

- edafotop və biosenoz
- konsument və biokos
- ekosistem və mühit
- biotop və biosenoz
- biotop və zoosenoz

153 Əhəng və təbaşir süxurlarının yaratdığı kalsium-karbonat birləşmələrinin yaranma mənbəyi nədir?

- püşkürmə materialları
- mikroorganizmlərin skeletləri
- üzvi faydalı qazıntılar
- maqmatik kütłəllər
- bitkilərin çürüntüləri

154 Günəş aktivliyinin dəyişməsi hansı hadisələrin yaranmasına səbəb olur?

- canlı maddələrin metabolizminin azalmasına
- maddələrin qeyri-bərabər paylanması
- ozon təbəqəsinin sürətlə nazikləşməsinə
- yağlılıqın sayıının artmasına
- populyasiyaların sayıının kəskin artmasına

155 Canlı orqanizmlərin cəmi olan canlı maddə fikrini kim söyləmişdir?

- S.P.Kraşennikov
- V.V.Dokuçayev
- N.A.Seversov
- V.I. Vernadski
- K.F.Rulye

156 Oksigendən sonra insan bədənində ən çox mövcud olan element hansıdır?

- karbon- 19,37 %
- azot- 21,3 %
- kalsium- 1,38 %
- hidrogen- 9,31 %
- dəmir- 0,005 %

157 Müəyyən abiotik amillərlə səciyyələnən və qeyri-üzvi mühitdə inkişaf edərək eynicinsli xarakter daşıyan mühit necə adlandırılır?

- edafotop

- fitosenoz
- biosenoz
- ekosistem
- biotop

158 Biosferdə fotosintez prosesinin həyata keçirilməsi ilə inkişaf və təkrar istehsalı təmin edən kütlələr hansılardır ?

- biokoslar
- biotoplар
- avtotroflar
- heterotroflar
- biosenozlar

159 Biotop və biosenozun bir-birinə qarşılıqlı təsir göstərməsi hansı proseslə nəticələnir?

- onlar arasında daima enerji mübadiləsi gedir
- çoxhüceyrəli mikroskopik göbələklər yaranır
- ekosistemdəki bitki qruplarının sayı artır
- kimyəvi maddələr toplanaraq, süxurlar əmələ gətirir
- fotosintez prosesi güclənir və bərabər paylanır

160 Çoxsaylı dəniz mikroorganizmlərin skeletlərindən yaranmış əhəng və təbaşir süxurları hansı birləşmələri yaradır?

- silisium-permanqanat
- ammonium-nitrat
- kalsium-karbonat
- natrium-xlorid
- natrium-flor

161 Biosferdə mövcud olan cöküntü süxurlarında göstərilən məhsulların miqdarı necə adlandırılır?

- biokosmik kütlə
- heterotrof kütlə
- abiotik yiğintılar
- parabiosfer zona
- biogeokimyəvi süxurlar

162 Biosferdə baş verən geniş miqyaslı həyəcan hallarının (vulkan, zəlzələ, dağəmələgəlmə) qarşısı hansı mexanizmlərin təsiri ilə aradan qaldırılmışdır?

- biotopik mexanizmlər
- getetrof mexanizmlər
- destrutor mexanizmlər
- avtotrof mexanizmlər
- homeostatik mexanizmlər

163 Bir çox hadisələrin , o cümlədən populasiyaların sayının kəskin artmasının səbəbi nədir?

- bioloji dövranın intensivliyi
- günəş aktivliyinin dəyişməsi
- insanların ətraf mühitə mənfi təsiri
- ozon təbəqəsinin getdikcə nazılmasına
- maddələrin təkrar olaraq paylanması

164 V.I.Vernadskiyə görə biosferin mərkəzi hissəsini nələr təşkil edir ?

- biogen maddələr

- atıl maddələr
- heyvanlar
- yaşıl bitkilər
- insan (antroposentrizm)

165 V.İ.Vernadskinin fikrincə canlı orqanizmlərin cəmi necə adlanır?

- kosmik mənşəli maddə
- biokos maddə
- biogen maddə
- atıl maddə
- canlı maddə

166 Biosferdə canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti və orada baş verən proseslər haqqında hansı alım nəzəriyyə irəli sürmüştür?

- V.İ.Vernadski
- V.V.Dokuçayev
- N.A.Seversov
- K.F.Rulye
- S.P. Kraşennikov

167 Yer kürəsi səthində olan və onun qabığını əmələ gətirən bütün maddələrin yaranma mənbəyi nədir ?

- səpələnən atomların yer səthinə təsiri
- yeraltı təzyiq və temperaturun dəyişməsi
- kosmik şüaların birbaşa təsiri
- canlı orqanizmlərin həyat fəaliyyəti
- hidrosferdəki canlıların təbii olaraq artması

168 Biogeosenoz neçə komponentdən ibarətdir?

- litosfer və torpaqdan
- biotop və biosenozdan
- ekosistem və biotopdan
- cansız və canlılardan
- hidrosfer və atmosferdən

169 Sosial əlaqələri zəif olan heyvanlar üçün populyasiyanın ərazi üzrə paylanmasıının hansı tipi səciyyəvidir?

- ani paylanma
- müvəqqəti paylanma
- sakit paylanma
- stabil paylanma
- təsadüfi paylanma

170 Biosferin evolyusiyasına təsir göstərən əsas amillər hansılardır ? 1. vulkan püskürmələri 2. geoloji dəyişikliklər 3. iqlim dəyişmələri 4. materiklərin parçalanması 5. nəhəng orqanizmlərin məhvi 6. canlıların növ tərkibi

- 2, 4, 5
- 1, 3, 5
- 2,3, 6
- 1, 2, 4
- 3,4,6

171 . Bir növə mənsub olan müəyyən ərazidə məskunlaşan, səciyyəvi genafond və dayanıqlı funksional əlaqələr sisteminiə nə deyilir

- populyasiya deyilir
- ekosistem deyilir
- biotop deyilir
- biogeosenoz deyilir
- biosenoz deyilir

172 Biosferin açıq sistem olması hansı proseslərin mümkünsüzlüyünü təşkil edir?

- canlı maddələrin metabolizmini
- kosmik qüvvələrin təsirini
- populyasiyaların sayının artmasını
- planetar hadisələrin aktivliyini
- kənardan enerjininin alınmasını

173 Biosferdə canlı orqanizmlərin öyrənilməsi hansı elmi faktorlara əsaslanır?

- müxtəlifcinsli təbii hissələrin yayılmasına
- heyvan və mikroorganizmlərin məhvini
- radioaktiv maddələrin parçalanmasına
- bioloji qanuna uyğunluqlara
- elementlərin təbii mühitdən çıxarılmamasına

174 Biosferanı səciyyələndirən çoxsaylı amillərdən ən əsasları hansılardır? 1. hər zaman, hər yerdə maye şəklində su mövcuddur 2. yalnız atmosferdəki kimyəvi elementlərlə qidalanır 3. litosferin ən dərin qatlarında belə biosenozlara rast gəlinin 4. günəş radiasiyası daimi olaraq biosferaya daxil olur 5. mövcud biokosmik kütlənin canlı maddə ilə heç bir əlaqəsi yoxdur 6. bir çox populyasiyalar günəş enerjisi olmadan da mövcud ola bilər.

- 1, 3
- 2, 5
- 4, 6
- 3, 5
- 1, 4

175 Biosferdə mövcud olan destrutor bitkilər hansılardır?

- okean dibindəki yosunlar
- həmişəyaşıl meşə ağacları
- çoxhüseyrəli mikroskopik bitkilər
- bataqlıqdakı torf bitkiləri
- kənd təsərrüfatı bitkiləri

176 Parabiosfer zona nədir?

- atmosferdə təbəqələr arasında yaranan keçid sahələri
- həyat şəraiti uyğun olmayan yerlərdə canlıların mövcudluğu
- yalnız kimyəvi elementlərin toplandığı sahələr
- biokosmik kütlənin canlı maddə ilə əlaqəsi olmayan mühit
- günəş radiasiyasının daha çox düşdürü ərazilər

177 Biosferdə mövcud olan hansı məhsullar biokosmik kütlə adlandırılır?

- çöküntü süxurları
- biogeokimyəvi süxurlar
- biotik süxurlar
- qeyri-üzvi süxurlar
- kimyəvi süxurlar

178 V.I.Vernadskinin fikrincə insanın təbiətdəki əsas rolü nədən ibarətdir?

- təbiətdəki bütün canlılara mənfi təsir göstərir
- populyasiyaların artmasının tənzimləyir
- maddələrin təkrar olaraq paylanmasına nəzarət edir
- planetar hadisələrin aktivliyini artırır
- biosferin mərkəzi hissəsini təşkil edir

179 Biosenozun növ strukturunda əsas limitləşdirici faktorlar hansılardır ?

- ekosistemdə maddələrin bioloji dövranının pozulması
- temperatur və tiəzyiqin miqdarının çox olması
- mezoekosistemlərin antropogen təsirlərə məruz qalması
- temperatur, rütubətlilik və qida maddələrinin çatışmazlığı
- kimyəvi birləşmələrin digər elementlərlə reaksiyaya girməsi

180 Biosferin evolyusiyasına təsir göstərən əsas amillər hansılardır ? 1. vulkan püskürmələri 2. geoloji dəyişikliklər 3. iqlim dəyişmələri 4. materiklərin parçalanması 5. nəhəng orqanizmlərin məhvİ 6. canlıların növ tərkibi

- 2,3, 6
- 1, 3,5
- 2, 4, 5
- 3,4,6
- 1, 2, 4

181 Canlı maddənin ən yüksək konsentrasiyası daha çox coğrafi təbəqənin hansı hissəsində müşahidə olunur?

- okeanların abissal düzənliklərində
- yer qabığının daha nazik olduğu hissələrində
- ozon qatının seyrək olduğu hissələrdə
- səhra, tundra və yüksək dağlıq ərazilədə
- mühitlərin ayrıldığı sərhədlərdə

182 Biosferin digər coğrafi təbəqələrdən fərqləndirən əsas xüsusiyyəti hansıdır?

- burada baş verən parçalanma və böyümə prosesində enerjinin əhəmiyyəti yoxdur
- digər ekosistemlərə nəzərən maksimal müxtəlifliyə malikdir
- yerin daha dərin qatlarını əhatə edir
- böyük su dövranı yalnız onün təsiri ilə baş verir
- ən az populyasiyalar və canlı növləri burada müşahidə olunur

183 V.I.Vernadskiyə görə biosfer mütəşəkkilliyi ilə xarakterik olan, öz-özünü tənzimləyən sistem kimi necə adlanır?

- ekvipotensial
- antroposentrizm
- homeostaz
- demutasiya
- edifikatorlar

184 Sənaye və məişət ehtiyacları üçün istifadə edilən oksigeninin miqdarı nə qədərdir ?

- 15 %
- 70 %
- 55 %
- 23 %
- 40 %

185 V.I.Vernadski biogeokimyəvi tsiklları hansı dövrana aid edirdi?

- ayrı-ayrı maddələrin dövranına
- kiçik su dövranına
- biosferin kiçik dövranına
- üzvi maddələrin dəyişməsi dövranına
- böyük bioloji dövrana

186 Geoloji tarix boyu canlı orqanizmlərin yaratdığı biogen maddələrin mənşəyi necədir?

- çökmə və metamorfik
- mineral və çökmə
- qeyri-üzvi və maqmatik
- üzvi və üzvi-mineral
- kimyəvi və üzvi

187 Hər bir biosenozun əhatə etdiyi coğrafi sahənin inkişaf etdiyi qeyri-üzvi mühit necə adlanır?

- biokoz mühit
- biokosmik mühit
- biotop mühit
- atıl mühit
- kosmik mühit

188 Ekosistemlərin ən qalın və ən nazik olduqları sahələr hansılardır ?

- çay vadiləri və tropik meşələr
- vulkanik odalar və bataqlıqlar
- qütbələr və nival buzlaqlar
- ekvatorial meşələr və çöllükklər
- okean mühiti və səhra torpaqları

189 Biosferdə baş verən dövranların mövcud olması sistemin özünü tənzimlənməsinə şərait yaradarkən, hansı proses təmin olunur?

- ekosistemin dayanıqlığı
- biosenozların parcalanması
- konsumentlərin inkişafı
- geokimyəvi dövranlar
- biotopların yayılması

190 Populyasiyalarda təcridolunmalar nəyin yaranması ilə nəticələnir?

- yeni nəslin əmələ gəlməsi ilə
- yeni fərdin əmələ gəlməsi ilə
- yeni biotiklərin əmələ gəlməsi ilə
- yeni onurğalıların əmələ gəlməsi ilə
- yeni növün əmələ gəlməsi ilə

191 Populyasiyalarda təcrid olunmalar necə cür olur?

- coğrafi və süni
- məkan və zaman
- süni və təbii
- coğrafi və ekoloji
- ekoloji və təbii

192 Ekoloji amillərin orqanizmlərə olan təsirini nəzərə alaraq V.Şelford hansı qanunu təsir etmişdir?

- limitləşdirici qanun
- tolerantlıq qanunu

- minimun qanunu
- məhdudlaşdırıcı qanun
- optimallıq qanunu

- 193
- biomüxtəlifliyi
  - növ strukturunu
  - növ müxtəlifliyini
  - ekosistem və ya biogeosenozu
  - bioton sinifləri

194 Konsument və destrukturların birləşməsindən yaranan orqanizmlər necə adlandırılır ?

- biokosmik
- heterotrof
- avtotrof
- neterotrof
- homestazm

195 Biosferdə fotosintez nəticəsində əmələ gələn oksigenin 23 %-i hansı ehtiyaclar üçün istifadə olunur?

- populyasiyaların artması üçün
- sənaye və məişət ehtiyacları üçün
- suda yaşayan orqanizmlər üçün
- insanların tənəffüsü üçün
- geokimyəvi proseslər üçün

196 Ekosistemdə əsasən hansı kimyəvi elementlər dövr edir ? 1. oksigen 6. dəmir 2.helium 7.fosfor 3.arqon 8.kalium 4. azot 9.uran 5. karbon

- 1,3, 5, 7
- 3, 4,6, 9
- 2, 4, 6, 8
- 1,4, 5,7
- 4, 6, 8,9

197 Orqanizmlər tərəfindən udulan kimyəvi elementlərin onu tərk edərək abiotik mühitə qayıtməsi prosesi necə adlanır ?

- konsentrasiya funksiyası
- biogeokimyəvi tsikl
- enerjinin paylanması
- maddələr mübadiləsi
- fotosintez tsikl

198 V.I.Vernadskiyə görə ayrı-ayrı maddələrin dövranı necə adlanır ?

- fizioloji deqradasiya
- böyük bioloji dövran
- biogeokimyəvi tsikllar
- kimyəvi maddələrin paylanması
- dünya okeanın tənzimlənməsi

199 Yer kürəsində, o cümlədən biosferdə baş verən hadisələrin əksəriyyəti hansı proseslə əlaqədardır?

- kosmik təsirlə
- günəşin aktivliyi ilə
- okean axınlarının təsirilə
- canlıların coxalması ilə
- fiziki-kimyəvi hadisələrlə

200 Çöküntü suxurları, aşınma qabığı, torpaq, təbii sular və s.planetin hansı maddələrinə uyğun gəlir?

- energetik maddələrə
- radioaktiv maddələrə
- atıl maddələrə
- biokos maddələrə
- destruktiv maddələ

201 Geoloji tarix boyu canlı orqanizmlər tərəfindən yaradılan üzvi və üzvi mineral maddələr necə adlanır?

- biogen maddələr
- atıl maddələr
- birati maddələr
- canlı maddələr
- radioaktiv maddələr

202 V.I. Vernadskinin keçmişdə canlı orqanizmlərin mövcud olduqları sahələri də biosferə əlavə edərək yeni olaraq hansı elmi yaratmışdır?

- tətbiqi ekologiya
- analoji ekologiya
- ekocoğrafiya
- orqanizmlərin morfologiyası
- heyvan fiziologiyası

203 Populyasiyaların bir-birindən dəniz körfəzləri dağ sistemləri, vadilər vasitəsilə ayrılmaları necə təcridolunma adlanır

- fərdi təcridolunma
- qrup təcridolunma
- biotik təcridolunma
- coğrafi təcridolunma
- sürü təcridolunma

204 Populyasiyaların ən başlıca xassələrinin formallaşma və sabit saxlama mexanizmləri hansı proseslər nəticəsində yaranmışdır?

- homeostaz və suksessiya nəticəsində
- genetik və mikrotəkamül nəticəsində
- təkamül və genafond nəticəsində
- dinamika və sıxlıq nəticəsində
- irsiyyət və genafond nəticəsində

205 Populyasiyaların bir-birindən mövsüm dövrləri, qidalanma ərazinin kasıblığından ayrılmaları necə təcridolunma adlanır?

- fizioloji təcridolunma
- fərdi təcridolunma
- ekoloji təcridolunma
- mövsümi təcridolunma
- bioloji təcridolunma

206 Populyasiyanın daxili genetik fondu onun hansı strukturunu müəyyən edir? (Çəki: 1) irsi münasibətlərini

- irsi münasibətlərini
- genetik strukturunu
- iyerarxiya münasibətlərini
- daxili sıxlığını
- ətraf mühit münasibətlərin

207 Dağın ətəyində atmosfer təzyiqi 690 mm c.s., zirvəsində isə 280 mm c.s.-yə bərabər olarsa dağın nisbi hündürlüyünü müəyyən edin

- 6900 m
- 4100 m
- 2900 m
- 4900 m
- 5100 m

208 Qanuna uyğunluq gözlənilmişdir:

- İzogips – duzluluq
- İzoqiyet – buxarlanma qabiliyyəti
- İzobar – təzyiq
- İzoterm – dərinlik
- İzobat – yağıntı

209 Yağıntı nədir?

- Havada olan su buxarıdır
- Buludlar arasında olan elektrik boşalmasıdır
- Yer səthinə yaxın sıx dumanın buxarlanmasıdır
- Troposferdən yer səthinə bərk və maye halda düşən sudur
- Kosmosdan gələn sudur

210 Ümumi güneş radiasiyasının $60 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$ -i, yeni 30%-i yer səthində eks olunmuşdur.

Müvafiq olaraq ümumi ve udulan radiasiyanın miqdarını müeyyən edin:

- $120 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$ və $200 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$
- $100 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$ və $120 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$
- $100 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$ və $140 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$
- $100 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$ və $60 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$
- $100 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$ və $140 \frac{\text{kcal}}{\text{sm}^2}$

211 Populyasiyalarda uzunmüddətli təcrid olunmalar böyüküyərək nə cür təcridolunmaların yaranmasına səbəb olur?

- sürü təcridolunmasına
- qrup təcridolunmasına
- növ təcridolunmasına
- genetik təcridolunmalar
- dəstə təcridolunmasına

212 Ərazinin rütubətlə təbii təminatı haqqında daha düzgün məlumat verir?

- İllik yağıntının miqdarı
- Mümkün buxarlanması
- Rütubətlənmə əmsalı
- Atmosfer təzyiqi
- Havanın temperaturu

213 Mühit faktorlarının təsiri altında populyasiyaların azalması, çoxalması və sabitləşməsi kimi məsələlərini populyasiya ekologiyasının hansı bölməsi öyrənir?

- populyasiyaların dayanıqlığı
- populyasiyaların təkamülü
- populyasiyaların tənzimlənməsi
- populyasiyaların stabilliyi
- populyasiyaların dinamikası

214 Populyasiya ekologiyanın hansı bölməsinin məsələlərinin öyrənilməsi ilə məşğul olur?

- tətbiqi ekologiya məsələlərini
- sinekologiya məsələləri
- autoekoloji məsələlərin
- insan ekologiyası məsələlərini
- mühəndis ekologiyası məsələlərini

215 Suya olan davamlılığına görə rütubətsevən və qurusevən mezofillər necə adlanır?

- sklerofitlər və mezofillər
- kserofitlər və sukkulentlər
- heterotroflar və sklerofitlər
- hidrofillər və kserofillər
- fosforfitlər və avtoroflar

216 Canlılarla qeyri-üzvi mühit arasında kimyəvi elementlərin dövranı necə adlanır?

- qazların dövranı
- biogeokimyəvi dövran
- böyük bioloji dövran
- böyük su dövranı
- ayrı-ayrı maddələrin dövranı

217 Biosferin özünü tənzimləmə sistemi necə adlanır?

- mutyualizm
- parabiosfera
- biogeosfera
- evrioksibiont
- homeostazm

218 Hər bir populyasiya aşağıdakı faktorlarda xarakterizə olunur. Hansı cavab düzgün deyil?

- fəndlərin cins tərkibinə
- ərazidə yayılmasına, artımına
- fəndlərin sayına, genetik dəyişikənlilikinə
- ətraf mühitin temperaturuna
- fəndlərin sayına

219 Biokimyəvi dövranların əsas 3 qrupu hansılardır? 1.Suyun dövranı 2.Ölmüş hüceyrələrin dövranı 3.Çökmə süxurların yeraltı dövranı 4.əsasən qazaoxşar elementlərin dövranı 5.Biosenoz və biotopların dövranı 6. əsasən çökuntü elementlərin dövranı 7.Destruktur mikroorganizmlərin dövranı 8.Qutb ərazilərdəki çökhüceyrəli canlıların dövranı

- 1, 4, 6
- 1, 3, 5
- 2, 4, 8
- 5, 6, 7
- 3, 5, 7

220 Aşağıdakılardan hansı V.İ. Vernadskinin təlimidir ?

- «təbiətdən istifadənin enerji effektivliyi»
- «Enerji axınlarının birisi qamətliliyi»
- «Canlı maddələrin fiziki-kimyəvi vəhdəti»
- «İnsanın biosferdə fəaliyyəti»
- «canlı orqanizmlərin geoloji rolü»

221 Troposferdə mövcud olan ozon hansı proseslər nəticəsində əmələ gəlir ?

- atmosferdə elektrik və şimşek çaxması nəticəsində
- havada olan karbon qazı və azot oksidlərinin miqdardından
- AES-lərin işləmə prosesində yaranan şüalanmadan
- kükürd 2-oksidin kəskin artması nəticəsində
- vulkan püşkürmələri nəticəsində havaya qalxan qazlardan

222 Heterotrof orqanizmlər hansılardır?

- yalnız su mühitində yaşayan canlılardır
- bakteriya və göbələklərdən ibarət olan destrukturlar
- konsument və destrukturların birləşməsidir
- böyük əraziləri əhatə edən biosenozlardır
- təkrar istehsalı təmin edən avtotroflar

223 Biogeokimyəvi dövran dedikdə nə başa düşürsünüz?

- fiziki-kimyəvi proseslərdə oksigen və hidrogenin dövranı
- canlılarla qeyri-üzvi mühit arasında kimyəvi elementlərin dövranı
- əsasən şazaoxşar fazada olan elementlərin dövranı
- əsasən çöküntü vəziyyətində olan elementlərin dövranı
- oksanlarda suyun böyük və kiçik dövranı

224 Hər bir ekosistemdə gedən maddələr dövranı hansı sistemlərin qarşılıqlı fizioloji əlaqələrinin nəticəsidir?

- avtotrof və heterotrof sistemlərin
- abiotik və atıl sistemlərin
- edifikator və dominapnt elementlərin
- biosenoz və briobiyl elementlərin
- destruktur və biofil sistemlərin

225 Məhv olaraq abiotik mühitə gedən və bir müddətdən sonra yenidən canlı orqanizmə düşən elementlər necə adlandırılır?

- hidrik element
- demutatik element
- biratil element
- törəma element
- biofil element

226 Homeostazm nədir?

- biosferin özümü tənzimləmə sistemidir
- atmosferin sürətlə yayılmasıdır
- hidrosferin yenidən bərpa olunmasıdır
- biosferin açıq sistem olmasıdır
- litosferin geokimyəvi xüsusiyyətləridir

227 Biokos (birati) maddələr necə yaranır?

- canlı və cansız maddələrin sintezindən

- kosmik mənşəli maddələrin təsiri ilə
- qeyri-üzvi mənşəli dağ səxurlarının parcalanmasından
- 3000m-dən yüksəkdə qazların ionlaşmasından
- göy cisimlərinin partlayışından

228 V.I. Vernadskiyə görə Yerin canlı orqanizmləri biosferin ən güclü qüvvəsi olub onun funksiyasını nə ilə təmin edir?

- münbət torpaqla
- müxtəlif qazlarla
- kosmik mənşəli səxurlarla
- maddə və enerji ilə
- kimyəvi minerallarla

229 Populyasiyaların ərazi üzrə yayılmasında hər bir fərdin bütün qonşulardan bərabər məsafədə yerləşməsini hansı tip xarakterizə edir?

- stabil yayılma
- müntəzəm yayılma
- dəyişkən yayılma
- ani yayılma
- sakit yayılma

230 Populyasiyalar ərazidə neçə tipdə yayılırlar?

- qəflətən, biranlıq, təsadüfi
- müntəzəm, təsadüfi, qrup halında
- təsadüfi, qəflətən, ani
- qrup halında, daimi, arabir
- arabir, ani, qəflətən

231 Biogeosenoz konsepsiyasının müasir nəzəriyyəsinin yaradılmasında populyasiyalar ekologiyasının hansı bölməsinin böyük köməyi olmuşdur?

- populyasiyaların dinamikası
- populyasiyaların dəyişməsi
- populyasiyaların sabitliyi
- populyasiyaların təkamülü
- populyasiyaların tənzimlənməsi

232 Biosenozların növ strukturunda əsas limitləyici faktorlar hansılardır?

- iqlim xüsusiyyətlərinin normadan artıq olması
- kəmiyyət, keyfiyyət və onların nisbəti
- temperatur, rütubət və qida çatışmazlığı
- növ zənginliyi və növlərin dəqiq sayı
- məkandan asılı olaraq yerləşmə xüsusiyyətləri

233 Hansı mühit biogeosenetik sistemin zəruri tərkib hissəsi, onun mövcudluğunun zəruri şərtidir?

- canlı təbiət
- cansız təbiət
- qeyri – üzvi mühit
- üzvi və kimyəvi mühit
- antropogen mühit

234 Populyasiyada fəndlərin sayının artması və sıxlığın yüksəlməsi nə vaxt baş verir?

- doğum azaldıqda

- doğum az olduqda
- doğum olmadıqda
- doğum çox olduqda
- doğum zəif olduqda

235 Zaman vahidi ərzində populyasiyada doğulanların sayı nədən asılıdır?

- fəndlərin ölçüsündən
- mühit şəraitindən
- fəndlərin sayından
- sürüünün miqdardan
- ərazinin böyüklüyündən

236 İlk dəfə limitləşdirici amillərin əhəmiyyətini hansı alim qanun şəklində təsis etmişdir?

- V.V.Dokuçayev
- K.Mitçerlix
- İ.I.Lepexin
- V.I.Vernadski
- Y.Libix

237 Ekosistemin ən nazik sahələri hansılardır ?

- tropik meşələr
- çay vadiləri
- okean mühiti
- okean mühiti
- səhra torpaqları

238 Oksigen, azot, karbon və fosforun ən çox dövr etdiyi mühit hansıdır ?

- ekosistem
- termosfera
- biogeosenoz
- okean yatağı
- üst mantiya

239 Canlı və cansız maddələrin sintezindən yaranan hissələr necə adlanır ?

- radioaktiv maddələr
- abiotik maddələr
- destruktiv maddələr
- biratıl maddələr
- energetik maddələr

240 Analoji ekologiya elminin yaradıcısı kim olmuşdur ?

- V.V.Dokuçayev
- H.Ə. Əliyev
- İ.P.Gerasimov
- V.I.Vernadski
- L.Dollon

241 Ekosistemdə qidalanmasına görə heyvanlar necə adlandırılır ?

- avtotroflar
- neterotroflar
- biratillər
- konsumentlər

destrukturlar

242 Biosferdə tsikl və dövranlarla bütövlükdə canlı orqanizmlər neçə mühüm funksiya ilə təmin olunur?

- 5
- 2
- 3
- 7
- 6

243 Canlı orqanizmlərin geoloji rolu təlimini ilk dəfə Kim yaratmışdır?

- K.F.Rlye
- A.Humbolat
- V.V.Dokuçayev
- İ.P.Gerasimov
- V.İ.Vernadski

244 Canlı maddələrə aid olanları seç 1. kiçik ionlar 4. minerallar 2. bitkilər 5.birati maddələr 3. heyvanlar 6. mikroorganizmlər

- 1,3, 5
- 2, 3, 6
- 1, 2, 4
- 3, 4, 5
- 2,4, 6

245 V.İ.Vernadskiyə görə, biosferin maddəsi müxtəlif olub geoloji cəhətdən neçə hissədən ibarətdir?

- 7
- 3
- 5
- 6
- 4

246 Əgər dağın ətəyində okean səviyyəsində atmosfer təzyiqi 760 mm c.s. bərabərdirsə, 4660 m yüksəklikdə təzyiq nə qədər olar?

- 460 mm c.s.
- 700 mm c.s.
- 498 mm c.s.
- 202 mm c.s.
- 294 mm c.s.

247 Atmosferdə Mobil xüsusiyyətə malik olan karbon qazının miqdarnı tənzimləyən mənbə hansıdır?

- qurudakı vulkanlar
- dünya okeanı
- bataqlıqlar
- arktik buzlaqlar
- tropik meşələr

248 Atmosferi və hidrosferi Yer qalığı ilə əlaqələndirən element hansıdır?

- azot
- kalsium
- oksigen
- karbon
- hidrogen

249 Antropogen parnik effektində müəyyən rol oynayan karbon birləşməsi hansıdır?

- dəm qazı
- karbon 2-oksid
- metan qazı
- karbon 4-oksid
- hidrokarbonat

250 Ətraf mühitin qorunmasının əsasını hansı qanun təşkil edir?

- təbiətin və cəmiyyətin bir-birinə bağlılıq və asılılıq
- ekosistemdə maddələrin bioloji dövranı qanunu
- kimyəvi elementlərin Biosferdə dövretmə qanunu
- təbii elementlərin bir-biri ilə ziddiyəti qanunu
- okeanlarda böyük və kiçik su dövranları qanunu

251 Biofil elementlərin dövr etmə tsiklları hansı maddələr dövranını əhatə edir?

- böyük bioloji dövranı
- böyük su dövranını
- biogeokimyəvi dövranı
- maddələrin dövretme sürəti
- trofik zəncir əlaqəsini

252 V.I.Verndaskinin hansı qanunu Daxili dinamiki tarazlıq qanunu ilə sıx əlaqədardır?

- atomların biogen miqrasiyası qanunu
- ümumi biosfer qanunu]
- sabitlik qanunu
- geoloji kəmiyyətlər qanunu
- təbii sistemlərin inkişaf qanunu

253 Günəş enerjisinin yaradığı mürəkkəb kimyəvi reaksiyalar hansı proseslərin əsasını qoyur?

- biosenozların qruplaşmasının
- ekosistemdəki yerdəyişmələrin sürətlənməsinin
- bioloji və geoloji proseslərin
- bitkilərin fotosintez proseslərinin
- canlı maddələrin yenidən bərpasının

254 . Qeyri-sabit, avtomatik tənzimləmə prosesləri populyasiya sistemlərinə həyatın dəyişkən şəraitlərində nə verir?

- əlavə stabillik
- əlavə dayanıqlıq
- əlavə döyümlük
- əlavə sabitlik
- əlavə enerji

255 Populyasiyada doğum çox olduqda ərazi və yem üstündə fəndlər arasında nə güclənir və ölüm halları artır?

- hədə-qorxu güclənir
- homeostaz güclərin
- münasibətlər güclənir
- rəqəbat güclənir
- əlaqələr güclənir

256 Hərəkətli organizm olan heyvanlara əsasən neçə cür həyat tərzi səciyyəvidir? (Çəki: 1) oturaq və daimi

- oturaq və daimi
- daimi və müvəqqəti
- sabit və hərəkətli
- oturaq və köçəri
- stabil və dəyişkən

257 Orqanizm, populyasiya və ekosistemdə dəyişikliklərin qarşısını alan və tarazlığı saxlayan bioloji sistem tərzi necə adlanır?

- suksesiya sistemi
- homeostaz sistem
- anaerob mühit
- trofik zəncir
- servomexanizm

258 Karbon qazı hansı növ bitkilərin ilkin inkişafında mühüm rol oynayır ?

- fitofaqların
- birhüceyrəli göbələklərin
- avtotrof bitkilərin
- hidromorf bitkilərin
- evrion bitkilərin

259 Suyun biosfer və atmosfer arasında bir dəfə dövr edib qayıtması neçə ilə baş verir ?

- 250 ilə
- 500 ilə
- 2 milyon ilə
- 70 min ilə
- 350 min ilə

260 Biogeokimyəvi dövran hansı elementlərin dövr etmə tsikllarının nəticəsində yaranır ?

- ekoton elementlərin
- kosmik elementlərin
- biofil elementlərin
- edofogen elementlərin
- fitofaq elementlərin

261 Biosferdə baş verən bioloji və geoloji proseslərin əsasını qoyan təbii element hansıdır ?

- günəş enerjisi
- yerin cazibə qüvvəsi
- hava axınları
- qabarma və çəkilmə
- rütubətlənmə əmsalı

262 Təbiətin və cəmiyyətin bir-birinə bağlılıq və asılılıq qanunun mahiyyəti nədir ?

- kimyəvi elementlərin yayılması və parçalanması
- dünya okeanındaki su dövranları
- təbii elementlərin bir-biri ilə ziddiyəti
- populyasiyaların məhv olma təhlükəsi
- ətraf mühitin qorunmasının əsası

263 Ümumiyyətlə becərilən sahələr ümumi torpaq fondunun neçə faizini təşkil edir ?

- 8 %-ni
- 5 %-ni

- 9,5 %-ni
- 11,2 %-ni
- 6,7 %-ni

264 Dünyada məhsuldar sahələrin ümumi sahəsi təxminən nə qədərdir?

- 6000 mln.ha
- 8500 mln.ha
- 7300 mln.ha
- 4200 mln.ha
- 5700 mln.ha

265 Dünya əhalisinin sürətlə artması və düzgün olmayan təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində hər il nə qədər məhsuldar torpaqlar itirilir?

- 4 mln.ha
- 2-3 mln.ha
- 6-7 mln.ha
- 3,5 mln.ha
- 5,5 mln.ha

266 Akademik V.V.Polinova görə hansı kimyəvi elementlər fəal miqrasiya olunma xassəsinə malikdir?

- miss, molibden, civə
- silisium, dəmir, alüminium
- sirkonium, civə, stronsium
- kükürd, brom, yod
- molibden, gümüş, sink

267 Atmosferdə Mobil xüsusiyyətə malik olan karbon qazının miqdарını tənzimləyən mənbə hansıdır?

- bataqlıqlar
- qurudakı vulkanlar
- tropik meşələr
- dünya okeanı
- arktik buzlaqlar

268 Antropogen parnik effektində müəyyən rol oynayan karbon birləşməsi hansıdır?

- karbon 2-oksid
- dəm qazı
- karbon 4-oksid
- hidrokarbonat
- metan qazı

269 Atmosferi və hidrosferi Yer qalığı ilə əlaqələndirən element hansıdır?

- hidrogen
- karbon
- kalsium
- oksigen
- azot

270 Biofil elementlərin dövr etmə tsiklları hansı maddələr dövranını əhatə edir?

- maddələrin dövretme sürəti
- böyük bioloji dövranı
- trofik zəncir əlaqəsini
- biogeokimyəvi dövranı

- böyük su dövranını

271 V.I.Verndaskinin hansı qanunu Daxili dinamiki tarazlıq qanunu ilə sıx əlaqədardır?

- sabitlik qanunu
 geoloji kəmiyyətlər qanunu
 atomların biogen miqrasiyası qanunu
 təbii sistemlərin inkişaf qanunu
 ümumi biosfer qanunu

272 Günəş enerjisinin yaratdığı mürəkkəb kimyəvi reaksiyalar hansı proseslərin əsasını qoyur?

- bioloji və geoloji proseslərin
 ekosistemdəki yerdəyişmələrin sürətlənməsinin
 biosenozların qruplaşmasının
 canlı maddələrin yenidən bərpasının
 bitkilərin fotosintez proseslərinin

273 Ətraf mühitin qorunmasının əsasını hansı qanun təşkil edir?

- təbiətin və cəmiyyətin bir-birinə bağlılıq və asılılıq qanunu
 okeanlarda böyük və kiçik su dövranları qanunu
 təbii elementlərin bir-biri ilə ziddiyəti qanunu
 kimyəvi elementlərin Biosferdə dövretmə qanunu
 ekosistemdə maddələrin bioloji dövranı qanunu

274 V.I.Vernadskinin Sabitlik qanunu və Təbii sistemin onu əhatə edən mühitin hasabına inkişaf qanununa müvafiq qələn təlimi hansıdır?

- biosenozlar sürətlə inkişaf etməlidir
 hər bir canlı olduğu kimi yenidən yaranır
 bioloji dövran zamanı hər şey təkrarlanmalıdır
 canlılar ekoloji problemləri aradan qaldırmalıdır
 hər şey harasa yox olmalıdır

275 Biosferdə canlı orqanizmlərdə ətraf mühitin maddələr mübadiləsi hansı proseslə əlaqədardır?

- abissal çökəkliklərdə canlıların artması ilə
 yerin daxilindəki temperaturun dəyişməsi ilə
 kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi ilə
 populyasiyaların məhv olması ilə
 bioloji proseslərin sürətlənməsi ilə

276 Ətraf mühitlə dinamiki tarazlığı saxlamaq üçün orqanizmin özünü tənzimləmə qabiliyyətinə nə deyilir?

- tabe olma deyilir
 uyğunlaşma deyilir
 hemeostaz deyilir
 tabesizlik deyilir
 sərbəstlik deyilir

277 V.I.Vernadskinin canlı maddələrdə fiziki-kimyəvi proseslərin vəhdəti fikri hansı qanununa aiddir?

- ətraf mühitin asılılıq qanunu
 analoji ekologiya qanunu
 ekosistemlərdə həyat qanunu
 ümumi biosfer qanunu
 elementlərin yerdəyişməsi qanunu

278 V.I.Vernadskinin Sabitlik qanunu , onun başqa hansı qanunu əsasında yaradılmışdır ?

- təkamülün dönməzliyi qanunu
- tolerantlıq qanunu
- ümumi biosfer qanunun
- daxili dinamiki tarazlıq qanunu
- geoloji kəmiyyətlər qanunu

279 Metan qazının ən çox iştirak etdiyi proses hansıdır ?

- antropogen parnik effektində
- sənaye müəsisələrində
- neft və qazın emalında
- kübrələrin istehsal edilməsində
- ozon təbəqəsinin deşilməsində

280 Yer atmosferinin əsas qazları, biogen mənşəli azot və oksigen, o çümlədən bütün yeraltı qazlar hansı funksiyani yaradır?

- konsentrosiya funksiyası
- qaz funksiyası
- biokimyəvi funksiya
- biogeokimyəvi funksiya
- reduksiya funksiyası

281 Dünyada ən çox açıq üsulla çıxarılan dağmədən sənayesi məhsulları hansı ölkə ərazisindədir ?

- Azərbaycan, Türkiyə, Brazilya
- Çin, Yaponiya, Avstraliya
- ABŞ, İngiltərə, Polşa
- Rusiya, ABŞ, İndoneziya
- Hindistan, Almaniya, Danimarka

282 Karbon və azotun torpaqla toplanması hansı amillərin fəaliyyəti ilə bağlıdır ?

- insanın təsərrüfat fəaliyyəti
- dağ səxurları və mineralları
- bitki və heyvan qalıqları
- iqlim elementləri
- maqmatik səxurlar

283 V.I.Vernadskinin Sabitlik qanunu və Təbii sistemin onu əhatə edən mühitin hasabına inkişaf qanununa müvafiq qələn təlimi hansıdır?

- biosenozlar sürətlə inkişaf etməlidir
- canlılar ekoloji problemləri aradan qaldırmalıdır
- hər şey harasa yox olmalıdır
- hər bir canlı olduğu kimi yenidən yaranır
- bioloji dövran zamanı hər şey təkrarlanmalıdır

284 V.I.Vernadskinin canlı maddələrdə fiziki-kimyəvi proseslərin vəhdəti fikri hansı qanununa aiddir?

- ətraf mühitin asılılıq qanunu
- analoji ekologiya qanunu
- ekosistemlərdə həyat qanunu
- ümumi biosfer qanunu
- elementlərin yerdəyişməsi qanunu

285 Biosferdə canlı orqanizmlərdə ətraf mühitin maddələr mübadiləsi hansı proseslə əlaqədardır?

- abissal çökəkliklərdə canlıların artması ilə
- kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi ilə
- populyasiyaların məhv olması ilə
- bioloji proseslərin sürətlənməsi ilə
- yerin daxilindəki temperaturun dəyişməsi ilə

286 Biogeosenozda növlərin ən əsas qarşılıqlı əlaqələr hansılardır?

- qida, məkan, mühityaratma
- məkan, enerji, rəqabət
- məskən yeri, siğınacaq, məkan
- qida, enerji, istilik
- siğınacaq, qida rəqabət

287 . Biogeosistemlərin bütövlüyü hansı prosesdən əmələ gəlmış və əlaqələr sistemi ilə saxlanılır?

- sabit prosesdən
- təkamül prosesindən
- tarazlı prosesdən
- dayanıqlı prosesdən
- inkişaf prosesindən

288 Ölçüsünə görə biogeosenozlar neçə növə ayrılır?

- ekotop, biosenoz, biosfer
- biogeoton, biogeosenoz, mezobiogeosenoz
- atmosfer, litosfer, biosfer
- biosfer, ekosfer, ekotop
- mikrobiogeosenozlar, mezobiogeosenozlar, makrobiogeosenozlar

289 Bioloji və geoloji dövriyyələr bir-biri ilə bağlanıb hansı prosesi əmələ gətirirlər?

- fotosintez prosesini
- maddələr mübadiləsini
- karbonun dövranını
- su dövriyyəsini
- vahid dövriyyəni

290 Aşağıdakılardan hansının biosfer və atmosfer arasında bir dəfə dövr edib qayıtması 2.000.000 il müddətində baş verir?

- oksigen
- karbon
- su
- azot
- sodium

291 Quruda olan avtotrof bitkilərdə ilkin proseslər hansı qazın sayəsində baş verir ?

- oksigen
- karbon
- azot
- hidrogen
- helium

292 Dünyanın quru hissəsinin nə qədər sahəsi tropik torpaqlar altındadır ?

- 1/3
- 1/2

- 4/5
- 1/5
- 3/4

293 Oksigen elementi Atmosferi və hidrosferi hansı təbəqə ilə əlaqələndirir ?

- mantiya
- biosfer
- okean yatağı
- yer qabığı
- ekzosfer

294 Dünya okeanın atmosferdə tənzimlədiyi mühüm xüsusiyyətə malik olan qaz hansıdır ?

- azot
- hidrogen
- kükürd
- helium
- karbon

295 Konsentrasiya funksiyası zamanı orqanizmlərin bədənində daha çox toplanan kimyəvi element hansıdır?

- karbon
- silisium
- kalsium
- fosfor
- helium

296 Quruda olan avtotrof bitkilərdə ilkin proseslər hansı qazın sayəsində baş verir ?

- helium
- hidrogen
- karbon
- oksigen
- azot

297 Aşağıdılardan hansının biosfer və atmosfer arasında bir dəfə dövr edib qayıtması 2.000.000 il müddətində baş verir?

- natrium
- karbon
- su
- oksigen
- azot

298 Bioloji və geoloji dövriyyələr bir-biri ilə bağlanıb hansı prosesi əmələ gətirirlər?

- karbonun dövranını
- maddələr mübadiləsini
- fotosintez prosesini
- vihid dövriyyəni
- su dövriyyəsini

299 Biosferin evolyusiyasında atmosferin karbon qazı ilə zənginləşməsinə səbəb nə olmuşdur?

- hələ ozon qatının formallaşmaması
- dağəmələgəlmə dövründə vulkan fəaliyyəti
- mikroorganizmlərin məhv olaraq toplanması
- canlı organizmlərin sürətlə artması

- ultrabənovşəyi şüaların yerə təsiri

300 Yaşı 3,5 milyard il olan sükurlarda tapılmış canlılar hansılardır?

- biotoplар
 heterotroflar
 aerobiylər
 eobiontlar
 avtotroflar

301 Birhüceyrəlilərin yaranması hansı dövrə təsadüf edir?

- Kreptozoy arxey
 Mezazoy
 Kaynazoy
 Proterozoy
 Paleozoy

302 Dünyanın ən böyük torf yataqları yerləşən üç ölkəsi hansıdır ?

- Qazaxstan, Norveç, Kuba
 CAR, Fransa, İspaniya
 Almanija, BB, Çin
 Rusiya, ABŞ, ÇXR
 CAR, Fransa, İspaniya

303 Biosferdə mövcud olan ən qədim karbonat çöküntüləri hansı dövrə aid edilir ?

- orta mezazoya
 arxey dövrünə
 orta paleozoya
 aşağı proterozoya
 aşağı kaynazoya

304 Hansı elementin suda həll olması Daş kömür dövründə əhəng daşının böyük yataqlarını yaratdı?

- kalsiumun
 karbonun
 hidrogenin
 oksigenin
 azotun

305 Atmosferdə ozon qatının miqdarının artmasına səbəb hansı proses olmuşdur ?

- buzlaşma
 dağəmələgəlmə
 fotosintez
 vulkanizm
 oksidləşmə

306 Oksigensiz atmosferdə yaşayaraq üzvi maddələrlə qidalanmış ilk canlılar hansılardır?

- edifikatlar
 saprofitlər
 redusentlər
 eobiontlar
 avtotroflar

307 Ekologiya elminin nəticələri əsasən hansı sahələrdə tətbiq edilir?

- meterologiya və iqlimşünaslıqda, yeyinti sənayesində
- təbiəti mühafizədə, kətəsərrüfatında və
- aerokosmik tədqiqatlarda, arxeoloji qazıntınlarda
- iqtisadiyyatın tənzimlənməsində, tibb sahəsində
- mühəndis işlərində, inşaat layihələrinin hazırlanmasında

308 Avtotrof orqanizmlərin həyat fəaliyyəti nəticəsində hansı qaz əmələ gəlmışdır?

- metan
- oksigen
- hidrogen
- karbon
- azot

309 Canlı orqanizmlərin geoloji rolü təlimini hansı alım yaratmışdır?

- V.I.Vernadski
- C.Xarper
- D.Lamark
- A.Humboldt
- V.V.Dokuçayev

310 Biosferdə təkamül faktorları konkret olaraq necə adlanır?

- yerin cazibə qüvvəsi, sūxurların toplanması
- rütubətin çoxluğu, torpağın nəmlənməsi
- orqanizmlərin ölərkən çürüməsi
- irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim
- təzyiqin paylanması, canlıların artımı

311 Trofik zəncir vasitəsilə hansı proses yerinə yetirilir?

- geoloji proseslərin aktivləşməsi
- maddə və enerjinin ötürülməsi
- ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi
- kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi
- maddələr mübadiləsinin ləngiməsi

312 Canlı orqanizmlərin geoloji rolü təlimini hansı alım yaratmışdır?

- C.Xarper
- A.Humboldt
- V.I.Vernadski
- V.V.Dokuçayev
- D.Lamark

313 Biosferdə təkamül faktorları konkret olaraq necə adlanır?

- yerin cazibə qüvvəsi, sūxurların toplanması
- rütubətin çoxluğu, torpağın nəmlənməsi
- orqanizmlərin ölərkən çürüməsi
- irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim
- təzyiqin paylanması, canlıların artımı

314 Kapitalist ölkələrinin payına düşən ümumi neftin necə faizi təkcə küveytin payına düşür?

- 35 %-i
- 50 %-im
- 10 %-i

- 25 %-i
- 17 %-i

315 Karbonun suda həll olması. Daş kömür dövründə hansı elementin böyük yataqların yaratdı ?

- kvars qumu
- yanar şist
- daş kömür
- təbaşir
- əhəng daşı

316 Fotosintez prosesi atmosferdə hansı təbəqənin qalınlaşmasına şərait yaradır ?

- mezosferanın
- ozon qatının
- strotopauzanın
- troposferin
- noosferanın

317 Oksigenin atmosferdə əmələ gəlməsinə səbəb olan su buxarından başqa əsas element hansı olmuşdur ?

- ultrabənövşəyi şüalar
- azot birləşmələri
- avtotrof orqanizmlər
- karbonun parçalanması
- vulkan püskürmələri

318 Avtotrofların tapıldığı süxurların yaşı təxminən nə qədərdir ?

- 2 milyon il
- 4 milyard il
- 5,5 milyon il
- 3,5 milyard il
- 500 min il

319 Atmosferdə yaşayaraq üzvi maddələrlə qidalanmış eobiontlar hansı qaz olmadan inkişaf etmişlər ?

- oksigen
- hidrogen
- kükürd
- karbon
- metan

320 Oksigeni sürətlə mənimşəyən yosunların çoxluq təşkil etdiyi sututarlarda nə kimi ekoloji pozulma baş verir ?

- su bakteriyalarının miqdarı artır və suyun səviyyəsi aşağı düşür
- fosforlu birləşmələrin mütəhərrikliyi azalır
- oksigen azalır və balıqlar məhv olur
- suyun dövranı zəifləyir və buxarlanma azalır
- sututarlarda torfun qalınlığı artır və bataqlıq yaranır

321 Biosferdə baş verən maddələr mübadiləsinin əsas mənbəyi nədir?

- temperatu və təzyiq
- kondensasiya prosesi
- biogeokimyəvi dövran
- günəş radiasiyası
- geoloji dövran

322 Biosferin evolyusiyasında atmosferin karbon qazı ilə zənginləşməsinə səbəb nə olmuşdur?

- canlı organizmlərin sürətlə artması
- ultrabənovşayı şüaların yerə təsiri
- dağəmələgəlmə dövründə vulkan fəaliyyəti
- mikroorganizmlərin məhv olaraq toplanması
- hələ ozon qatının formallaşmaması

323 Avtotrof orqanizmlərin həyat fəaliyyəti nəticəsində hansı qaz əmələ gəlmişdir?

- metan
- oksigen
- hidrogen
- karbon
- azot

324 Trofik zəncir vasitəsilə hansı proses yerinə yetirilir?

- geoloji proseslərin aktivləşməsi
- maddə və enerjinin ötürülməsi
- ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi
- kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi
- maddələr mübadiləsinin ləngiməsi

325 Oksigensiz atmosferdə yaşayaraq üzvi maddələrlə qidalanmış ilk canlılar hansılardır?

- edifikatlar
- saprofitlər
- redusentlər
- eobiontlar
- avtotroflar

326 Yaşı 3,5 milyard il olan sükurlarda tapılmış canlılar hansılardır?

- biotoplар
- heterotroflar
- aerobiylər
- eobiontlar
- avtotroflar

327 Geoloji proseslərin yaranması, o cümlədən biosferdə baş verən hadisələrin əksəriyyəti nə ilə əlaqələndirilir?

- mürəkkəb kimyəvi reaksiyalarla
- kosmik sistemlərin təsirilə
- dağəmələgəlmə prosesilə
- kataklizm prosesilə
- günəş aktivliyi ilə

328 Torpağın əsas tərkib hissəsi hansı maddələrdən ibarətdir?

- kimyəvi maddələr
- biogen məccələr
- atıl maddələr
- biokoz maddələr
- üzvi maddələr

329 Birhüceyrəlilərin yaranması hansı dövrə təsadüf edir?

- Kreptozoy arxcy
- Mezazoy
- Kaynazoy
- Proterozoy
- Paleozoy

330 Dünyanın ən böyük torf yataqları yerləşən üç ölkəsi hansıdır ?

- Qazaxstan, Norveç, Kuba
- CAR, Fransa, İspaniya
- Almanija, BB, Çin
- Rusiya, ABŞ, ÇXR
- Brazilja, Danimarka, ABŞ

331 Hansı elementin suda həll olması Daş kömür dövründə əhəng daşının böyük yataqlarını yaratdı?

- kalsiumun
- karbonun
- hidrogenin
- oksigenin
- azotun

332 Atmosferdə ozon qatının miqdarının artmasına səbəb hansı proses olmuşdur ?

- buzlaşma
- dağəmələgəlmə
- fotosintez
- vulkanizm
- oksidləşmə

333 Biosferdə mövcud olan ən qədim karbonat çöküntüləri hansı dövrə Aid edilir ?

- orta mezazoya
- arxey dövrünə
- orta paleozaya
- aşağı proterozoya
- aşağı kaynazoya

334 Ekologiya elminin nəticələri əsasən hansı sahələrdə tətbiq edilir?

- meterologiya və iqlimşünaslıqda, yeyinti sənayesində
- təbiəti mühafizədə, kətəsərrüfatında və sənayedə
- aerokosmik tədqiqatlarda, arxeoloji qazıntırlarda
- iqtisadiyyatın tənzimlənməsində, tibb sahəsində
- mühəndis işlərində, inşaat layihələrinin hazırlanmasında

335 Kapitalist ölkələrinin payına düşən neftin 25 %-i hansı ölkənin payına düşür ?

- Əlcəzair
- Nigeriya
- Küveyt
- İordaniya
- Venesuela

336 Dövrlər ərzində canlı orqanizmlərin ölərək okean dibinə çökməsi, zaman keçidkə hansı elementlərə çevrilməsinə səbəb olmuşdur?

- kvars qumları və qranitə
- maqmatik sūxurlara

- vulkanik çöküntülərə
- əhəng daşı və karbonatlara
- daş kömür, neft,neftli qaz

337 Bir sıra ekosistemlərdə maddə və enerjinin ötürülməsi əsasən hansı vasitə ilə yerinə yetirilir?

- konsentrasiya funksiyası ilə
- trofik zəncir vasitəsilə
- biofil elementlərlə
- biokoz maddələrlə
- dövretmə sürəti ilə

338 Geoloji proseslərin yaranması, o cümlədən biosferdə baş verən hadisələrin əksəriyyəti nə ilə əlaqələndirilir?

- mürəkkəb kimyəvi reaksiyalarla
- kataklizm prosesilə
- dağəmələgalmə prosesilə
- kosmik sistemlərin təsirilə
- günəş aktivliyi ilə

339 Günəş enerjisinin təsirinin dayanması hansı proses zamanı baş verir ?

- maddələr mübadiləsinin ləngiməsi zamanı
- Geoloji proseslər aktivləşməsi zamanı
- kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi zamanı
- populyasiyaların sürətlə artması zamanı
- ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi zamanı

340 Canlıların fəaliyyətinin Yer qabığının dəyişməsində əsas amil olduğunu sübut edən V.I. Vernadski hansı təlimi yaratmışdır ?

- sansız faktorların təsiri təlimi
- Günəş enerjisinin bərabər paylanması təlimi
- təbii faktorların
- canlı orqanizmlərin geoloji rolü təlimi
- kimyəvi və fiziki-kimyəvi hadisələr təlimi

341 Biosferdə irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim və digər faktorlar konkret olaraq necə adlanır ?

- insan faktorları
- mübarizə faktorları
- fizioloji faktorlar
- təkamül faktorları
- morfoloji faktorlar

342 Kapitalist ölkələrinin payına düşən neftin 25 %-i hansı ölkənin payına düşür ?

- Küveyt
- İordaniya
- Əlcəzair
- Nigeriya
- Venesuela

343 İlk ekologiya təliminin müəllifi kim olmuşdur?

- Y.Odum
- L.Lamark
- A.Humbolt

- T.Maltus
- V.V.Dokuçayev

344 Dövrlər ərzində canlı orqanizmlərin ölrək okean dibinə çökməsi, zaman keçdikcə hansı elementlərə çevrilməsinə səbəb olmuşdur?

- daş kömür, neft, neftli qaz
- maqmatik süxurlara
- vulkanik çöküntülərə
- əhəng daşı və karbonatlara
- kvars qumları və qranitə

345 Torpağın əsas tərkib hissəsi hansı maddələrdən ibarətdir?

- üzvi maddələr
- biokoz maddələr
- atıl maddələr
- biogen maccələr
- kimyəvi maddələr

346 Atıl maddələr hansı təbəqənin əsas tərkib hissəsidir?

- okeanın
- atmosferin
- ozon qatının
- nüvənin
- torpağın

347 Daş kömür, neft və neftli qazın okean dibinə çökməsinə səbəb nədir?

- çay sularının gətirdiyi daşların yiğilması
- kimyəvi tərkibli süxurların çökməsi
- vulkanik mənşəli maqmaların çökməsi
- yosunların sıxlığının artması
- canlı orqanizmlərin ölrək yiğilması

348 Torpağa qurğuşun tullantıları hansı vasitələrlə atılır

- yeyinti sənayesi
- əlvan metallurgiya
- neft sənayesi
- avtomobilər
- qara metallurgiya

349 Bir sıra ekosistemlərdə maddə və enerjinin ötürülməsi əsasən hansı vasitə ilə yerinə yetirilir?

- biokoz maddələrlə
- biofil elementlərlə
- konsentrasiya funksiyası ilə
- trofik zəncir vasitəsilə
- dövretmə sürəti ilə

350 Təbiətin təkamülü prosesində əmələ gəlmış sistem necə adlanır?

- təbii ekosistem
- antropogen ekosistem
- daxili ekosistem
- bioloji ekosistem
- xarici ekosistem

351 Biosferdə irsiyyət, dəyişkənlik, təbii seçim və digər faktorlar konkret olaraq necə adlanır ?

- morfoloji faktorlar
- təkamül faktorları
- mübarizə faktorları
- fizioloji faktorlar
- insan faktorları

352 İlk ekologiya təliminin müəllifi kim olmuşdur?

- T.Maltus
- A.Humbolt
- Y.Odum
- L.Lamark
- V.V.Dokuçayev

353 Ekologianın hansı sahəsi onu əhatə edən ətraf mühitin saxlanması, qorunması və keyfiyyətcə yaxşılaşdırılması üsullarını öyrənməkdən ibarətdir?

- tibbi ekologiya
- orqanizmlərin morfologiyası
- insan ekologiyası
- tətbiqi ekologiya
- analoji ekologiya

354 Biosferdə ilk canlılar təxminən nə vaxt əmələ gəlmışdır?

- 2,8 milyard il əvvəl
- 4 milyard il əvvəl
- 5 milyard il əvvəl
- 3 milyard il əvvəl
- 4,7 milyard il əvvəl

355 Təbiətin təkamülü prosesində əmələ gəlmış sistem necə adlanır ?

- təbii ekosistem
- antropogen ekosistem
- daxili ekosistem
- bioloji ekosistem
- xarici ekosistem

356 Ekologianın hansı sahəsi onu əhatə edən ətraf mühitin saxlanması, qorunması və keyfiyyətcə yaxşılaşdırılması üsullarını öyrənməkdən ibarətdir?

- insan ekologiyası
- tətbiqi ekologiya
- orqanizmlərin morfologiyası
- tibbi ekologiya
- analoji ekologiya

357 Biosferdə ilk canlılar təxminən nə vaxt əmələ gəlmışdır?

- 5 milyard il əvvəl
- 3 milyard il əvvəl
- 4 milyard il əvvəl
- 2,8 milyard il əvvəl
- 4,7 milyard il əvvəl

358 Biosferdə baş verən maddələr mübadiləsinin əsas mənbəyi nədir?

- temperatu və təzyiq
- günəş radiasiyası
- biogeokimyəvi dövran
- kondensassiya prosesi
- geoloji dövran

359 Hansı səbəbdən şimal yarımkürəsində atmosferin daha güclü çirkəlməsi baş verir?

- rentgen şüalanmasından sonra
- ağır metalların və toksiki maddələrin miqdari havada artan zaman
- iri miqyaslı müharibələr baş verdikdə
- karbon oksidlərinin miqdari havada artan zaman
- azot və kükürd oksidlərinin miqdari havada artan zaman

360 Nə zaman atmosferdə yaranan müxtəlif çirkəndirici maddələrdən ibarət tüstü qatları günəş işığının 90 %-nin yer səthinə çatmasını azaldacaq?

- ağır metalların və toksiki maddələrin miqdari havada artan zaman
- azot və kükürd oksidlərinin miqdari havada artan zaman
- nüvə partlayışından sonra
- rentgen şüalanmasından zamanı
- karbon oksidlərinin miqdari havada artan zaman

361 Avtotrof orqanizmlərdən sonra atmosferdə oksigenin əmələ gəlməsinə səbəb olan element hansıdır?

- maqmanın səthə çıxmazı
- su buxarının parçalanması
- karbonlu birləşmələr
- kömürün oksidləşməsi
- ammonyakdan oksigenin ayrılması

362 Atmosfer cəbhəsi .....dır.

- İşıqlanma qurşaqlarını ayıran xətt
- İsti və soyuq cərəyanların toqquşduğu sahə
- Yağıntı və buxarlanma arasındaki fərq
- Müxtəlif xassəli hava kütlələrini ayıran xətt
- Atmosferin qonşu təbəqələri arasındaki keçid zolağı

363 Canlıların növ tərkibi, geoloji və iqlim dəyişmələri hansı təbəqənin evolyusiyasına təsir göstərmişdir?

- litosfer
- hidrosfer
- atmosfer
- biosfer
- zoosfer

364 Fosfor və azotun mütəhərrik birləşmələri su hövzələrinə daxil olduqda hansı canlıların güclü inkişafi baş verir?

- alçaq boylu kollar
- hidromorf bitkilər
- sarmaşıq və liyanalar
- yosun və mikroorganizmlər
- mamır və şibyələr

365 Günəş enerjisinin təsirinin dayanması hansı proses zamanı baş verir?

- maddələr mübadiləsinin ləngiməsi zamanı

- Geoloji proseslər aktivləşməsi zamanı
- kimyəvi elementlərin yerdəyişməsi zamanı
- populyasiyaların sürətlə artması zamanı
- ekosistemlərin sahələrinin genişlənməsi zamanı

366 Canlıların fəaliyyətinin Yer qabığının dəyişməsində əsas amil olduğunu sübut edən V.I. Vernadski hansı təlimi yaratmışdır?

- kimyəvi və fiziki-kimyəvi hadisələr təlimi
- təbii faktorların
- Günəş enerjisinin bərabər paylanması təlimi
- canlı orqanizmlərin geoloji rolü təlimi
- sansız faktorların təsiri təlimi

367 Avtotrof orqanizmlərdən sonra atmosferdə oksigenin əmələ gəlməsinə səbəb olan element hansıdır?

- karbonlu birləşmələr
- su buxarının parçalanması
- ammonyakdan oksigenin ayrılması
- maqmanın səthə çıxmazı
- kömürün oksidləşməsi

368 Rütubət çox olan rayonlarda torpaqlarda təbii su rejiminin pozulması nəticəsində yaranan proses necə adlanır?

- susuzlaşma adlanır
- duzlaşma adlanır
- şoranlaşma adlanır
- bataqlıqlaşma adlanır
- turşulaşma adlanır

369 Hər bir ekosistemdə gedən maddələr dövranı hansı sistemlərin qarşılıqlı fizioloji əlaqələrinin nəticəsidir?

- avtotrof və heterotrof sistemlərin
- kimyəvi elementlərin
- biratıl sistemlərin
- konsument və redusentlərin
- maqmatik sükurların

370 Günəş enerjisi ilə Yerin dərinlik enerjisinin qarşılıqlı təsirilə baş verən proses hansıdır?

- biofil elementlərin yerdəyişməsi
- maddələrin böyük dövranı
- böyük su dövranı
- avtotrof sistemlərin dövranı
- maqmatik sükurların çevriləməsi

371 İl ərzində sintez olunan üzvi maddələrin kütləsinə əsaslanaraq, ən çox oksigen məhsulunun miqdarı hansı təbəqənin payına düşür?

- nəhəng buzlaqlaş sahələrinin
- dünya okeanındaki orqanizmlərin
- litosferdəki mineral maddələrin
- atmosferdəki mikroorganizmlərin
- quruda yerləşən bitki örtüyünün

372 Üzvi qalıqların və qeyri-üzvi maddələrin oksidləşməsinin reaksiyası və digər kimyəvi dəyişikliklər hansı elementin dövranı zamanı baş verir?

- maqnezium
- hidrogen
- azot
- karbon
- oksigen

373 Biosferin həyatı üçün əsas sayılan və həyatın yaradıcısı hesab olunan dövran necə adlanır

- maddələrin sintezi dövranı
- böyük bioloji dövran
- biogeokimyəvi dövran
- böyük su dövranı
- kiçik su dövranı

374 Elmi dildə torpaq necə adlanır?

- biotop adlanır
- biokos adlanır
- biogeosenoz adlanır
- biosenoz adlanır
- biosfer adlanır

375 Mineral və üzvi hissəciklə hansı suxurların tərkib hissəsini təşkil edir?

- düz suxurların
- bos suxurların
- Daş suxurların
- torpaqəmələğətirən ana suxurların
- əhəng suxurların

376 Atmosferdə müxtəlif səbəblər nəticəsində miqdarı az olan azotu hansı mənbələr konpensasiya edir?

- vulkanlar
- mikroorganizmlər
- meşə landşaftları
- sənaye müəsisi
- sudakı canlılar

377 Miqdarı daha çox olan üzvi azot hansı orqanizmlər tərəfindən hazırlanır?

- yosunlar
- bitkilər
- bakteriyalar
- insanlar
- heyvanlar

378 Atmosferdə və sənayedə baş verən müxtəlif hadisələr, azot fiksasiya edici bakteriyalar və yosunların fəaliyyəti nəticəsində hansı proses baş verir?

- azot hidrogen və ya oksigenlə birləşir
- bitkilər tərəfində mənimşənilmir
- azotun miqdarı daha da çoxalır
- iqlimdə quraqlıqlaşma baş verir
- azot dövr edərək dünya okeanına qayıdır

379 Atmosferdə olduqca çox olan azot, yalnız hansı elementlərlə birləşdikdən sonra bitkilər tərəfindən yaxşı mənimşənilir?

- kükürd və hidrogenlə

- kalsium və karbonla
- hidrogen və oksigenlə
- karbon və dəmirlə
- oksigen və fosforla

380 Sərbəst oksegen atmosferdən başqa, hansı ərazidə də mövcuddur?

- kosmosda
- üst mantiyada
- su anbarlarında
- Təbii sularda
- yer qalığında

381 V.I.Vernadski hansı prosesi biogeokimyəvi tsikl adlandırmışdır?

- qida maddələrinin canlılardan cansızlara ötürülməsini
- kimyəvi elementlərin sürətlə parçalanmasını
- ayrı-ayrı maddələrin dövranını
- okeanlar arasında su və canlı mübadiləsini
- orqanizmlər tərəfində kimyəvi elementlərin parçalanmasını

382 Biosferdə baş verən fotosintez prosesinə təxminən nə qədər enerji sərf olunur?

- 5 %-ə qədər
- 10%-ə qədər
- 53 %
- 90 %-dən çox
- 75 %

383 Torpağın səhralaşması necə formada özünün göstərir?

- intensivləşmə və sabitləşmə formalarında
- genişlənmə və dayazlaşma formalarında
- dezertifikasiya və dərinləşmə formalarında
- yayılma və dərinləşmə formalarında
- daralma və susuzlaşma formalarında

384 Torpağın və bitki örtüyünün deqradasiyası, onların bioloji və iqtisadi məhsuldarlığının azalması, tamamilə itirilməsinə hansı hadisə səbəb olur.

- bataqlılılaşma hadisəsi
- duzlaşma hadisəsi
- şoranalma hadisəsi
- səhralaşma hadisəsi
- eroziya hadisəsi

385 Torpaq uzun müddət səpin altında qaldıqda onun hansı ehtiyatı 60% azalır?

- duzluluq ehtiyatı
- su ehtiyatı
- mineral ehtiyatı
- humus ehtiyatı
- hava ehtiyatı

386 Torpağın üzvi və qeyri – üzvi maddələrlə zəngin olan qatı necə adlanır?

- humus qatı
- susuz qatı
- şoran qatı

- münbit qatı
- turşulu qatı

387 Hansı sistemlərin torpaqları yüksək dərəcədə deqradasiyaya məruz qalır?

- biosistemlərin
- biotoplarn
- biosenozların
- ekosistemlərin
- aqrosistemlərin

388 Torpaqda nitritlərin miqdarının çoxalması oksigenin azalmasına səbəb olduğundan atmosferə hansı qazların atılmasına çoxalır?

- hisli qazların
- azotlu qazların
- tüstü qazlarının
- “istixana” qazlarının
- fosforlu qazların

389 Torpağı mühafizə etmək məqsədilə növbəli əkinə keçmək, kimyəvi maddələrdən istifadə etməmək, müəyyən seçilmiş sahələrdə kənd təsərrüfatı bitkilərinin əkilməsi kimi tədbirlərə nə deyilir

- aqrotexniki tədbir
- şumlama tədbirləri
- b) mexaniki tədbirlər
- termiki tədbirlər
- suvarma tədbirlər

390 Torpağı çirkəndirən pestisidlər içərisində insan və ətraf mühit üçün ən təhlükəlisi hansı birləşmələrdir?

- radioaktiv tullantılar
- üzvi xlorbirləşmələri
- polimerlər
- üzvi maddələr
- gübrələr

391 Torpağa verilən hansı gübrələr orada nitrat sulfat və xloridlərə çevrilərək bitkilərin məhsuldarlığına və inkişafına mənfi təsir göstərir?

- xlor və kalsium gübrələri
- kalium və azot gübrələri
- azot və superfosfat gübrələri
- azot və kalsium gübrələri
- ikiqat superfosfat və azot gübrələri

392 Torpağı mühafizə etmək üçün hansı tədbirlər həyata keçirilməlidir? Hansı cavab düzgün deyil

- şoranlaşmanın qarşısının alınması
- torpağa antropogen təsirləri artırmaq
- torpağın çirkənmədən qorunması
- duzlaşmaya və bataqlılışaqlamaya qarşı mühafizə
- flora və faunanı məhv olmaqdan qorunması

393 Torpağın pestisidlər və başqa zəhərli maddələrlə çirkənməsinin qarşısını almaqla bitkilərin mühafizəsi hansı ekoloji metodlarla aparılır?

- bioloji, iki qat duzsuzlaşdırma
- bioloji, aqrotexniki

- bioloji, duzsuzlaşdırma
- fiziki, susuzlaşdırma
- kimyəvi, bataqlaşdırma

394 İlkin atmosferdə avtotrof orqanizmlərin yaratdıqları element hansı olmuşdur ?

- oksigen
- hidrogen
- azot
- karbon
- kükürd

395 Karbon qazının ən çox mövcud olduğu yer hansıdır ?

- litosfer
- tropik meşələr
- atmosfer
- okeanlar
- arktik buzlaqlar

396 Ekosistemlərdə abiotik amillər və canlı orqanizmlərin sonsuz qarşılıqlı təsirləri nəticəsində biotop və biosenozlar arasında baş verən proses necə adlanır?

- biokimyəvi tsikl
- dövretmə sürəti
- maddələr dövranı
- biokimyəvi funksiya
- trofik zəncir

397 Hansı ərazilər istisna olmaqla yer ekosistemlərində kiçik dövran olmur?

- arxipelaqlar
- tayqa meşələri
- arktik buzlaqlar
- tropik meşələr
- subtropik səhralar

398 Biogeokimyəvi maddələr dövranını hansı proses təmin edir?

- qida maddələrinin ötürülməsi yalnız bitkidən bitkiyə təmin olunur
- ekosistemlərdə biosenozların sayı azalaraq daha az yer tutur
- cansız maddələr dövr edərək və parçalanaraq fəaliyyət göstərir
- canlı maddə dəyişərək, yaranaraq və ölərək həyatı saxlayır
- bütün enerjinin 90 %-i fotosintez prosesinə sərf olunur

399 Maddalər mübadiləsinin simvolu hansı formaya uyğun gəlir ?

- spiral
- trapesiya
- piramida
- dairə
- ellers

400 Litosferi ən çox çirkəndirən mənbə və sənaye sahəsi hansıdır?

- yüngül sənayesi
- energetika sənayesi
- metallurgiya sənayesi
- kömür sənayesi

yeyinti sənayesi

401 Karbohidrogenlərdən yanacaq kimi istifadə olunması atmosferdə hansı qazın miqdarını süni şəkildə artırır ?

- qurğuşun
- metan qazı
- kükürd
- hidrogen
- karbon

402 Okeanlarda ən çox mövcud olan qaz hansıdır ?

- karbon
- fosfor
- hidrogen
- azot
- arqon

403 Biosferdə bas verən hansı proses üçün təxminən 5%-ə qədər enerji sərf olunur ?

- elementlərin çevrilməsi
- buxarlanma
- vulkanizm
- fotosintez
- maddələr mübadiləsi

404 Yalnız biosfer daxilində tamamlanan dövran hansıdır ?

- ayrı-ayrı maddələrin dövranı
- biogeokimyəvi dövran
- böyük bioloji dövran
- radioaktiv elementlərin dövranı
- böyük su dövranı

405 Spiral forması hansı prosesin simvoludur ?

- geoloji dövranının
- böyük su dövranının
- biogeokimyəvi dövranının
- fotosintez prosesinin
- maddələr mübadiləsinin

406 Biosferdə bas verən hansı proses üçün təxminən 5%-ə qədər enerji sərf olunur ?

- elementlərin çevrilməsi
- buxarlanma
- vulkanizm
- fotosintez
- maddələr mübadiləsi

407 Yalnız biosfer daxilində tamamlanan dövran hansıdır ?

- biogeokimyəvi dövran
- radiaktiv elementlərin dövranı
- ayrı-ayrı maddələrin dövranı
- böyük su dövranı
- böyük bioloji dövran

408 Atmosferdə oksigenin konsentrasiyasının 1 % olduğu vaxtlarda yaranan əsas təbəqəni göstər:

- stratosfer
- ekzosfer
- noosfer
- troposfer
- ozonosfer

409 İlkin atmosferdə avtotrof orqanizmlərin yaratdıqları element hansı olmuşdur ?

- oksigen
- hidrogen
- azot
- karbon
- kükürd

410 Atmosferdə süni şəkildə karbon qazının miqdarının artmasının səbəbi nədir?

- oksan sularının neftlə çirkəndirilməsi
- vulkanizm prosesinin fəallaşması
- karbohidrogenlərdən yanacaq kimi istifadə olunması
- meşə yanğınlarının sayının artması
- günəşdəki partlayışların təkrarlanması

411 Karbon qazının ən çox mövcud olduğu yer hansıdır ?

- litosfer
- tropik meşələr
- atmosfer
- okeanlar
- arktik buzlaqlar

412 Atmosferdə müxtəlif səbəblər nəticəsində miqdarı az olan azotu hansı mənbələr konpensasiya edir ?

- vulkanlar
- mikroorqanizmlər
- meşə landşaftları
- sənaye müəsisələri
- sudakı canlılar

413 Üzvi qalıqların və qeyri-üzvi maddələrin oksidləşməsinin reaksiyası və digər kimyəvi dəyişikliklər hansı elementin dövranı zamanı baş verir?

- maqnezium
- hidrogen
- azot
- karbon
- oksigen

414 Hansı ərazilər istisna olmaqla yer ekosistemlərində kiçik dövran olmur?

- arxipelaqlar
- tropik meşələr
- arktik buzlaqlar
- tayqa meşələri
- subtropik səhralar

415 Biosferdə baş verən fotosintez prosesinə təxminən nə qədər enerji sərf olunur?

- 5 %-ə qədər
- 10%-ə qədər
- 53 %
- 90 %-dən çox
- 75 %

416 Biosferin həyatı üçün əsas sayılan və həyatın yaradıcısı hesab olunan dövran necə adlanır?

- maddələrin sintezi dövranı
- böyük bioloji dövran
- biogeokimyəvi dövran
- böyük su dövranı
- kiçik su dövranı

417 Spiral forması hansı prosesin simvoludur ?

- fotosintez prosesinin
- maddələr mübadiləsinin
- böyük su dövranının
- biologeokimyəvi dövranın
- geoloji dövranın

418 Maddalər mübadiləsinin simvolu hansı formaya uyğun gəlir ?

- spiral
- trapesiya
- piramida
- dairə
- elleps

419 Ekosistemlərdə abiotik amillər və canlı orqanizmlərin sonsuz qarşılıqlı təsirləri nəticəsində biotop və biosenozlar arasında baş verən proses necə adlanır?

- biokimyəvi tsikl
- dövretmə sürəti
- maddələr dövranı
- biokimyəvi funksiya
- trofik zəncir

420 Torpağın tərkibində böyük qatılıqda olan hansı maddələr torpaqdakı canlı orqanizmlərə öldürücü təsir göstərir?

- pestisidlər və göbələklər
- duzlar və qələvilər
- kimyəvi birləşmələr və toksikatlar
- gübrələr və fosfatlar
- turşular və azotlar

421 İonlaşdırıcı şüalar buraxan elementlərin izotoplara nə deyilir? (Çəki: 1)

- Radioaktiv tullantılar deyilir
- Radioaktiv izotoplar deyilir
- İonlaşmış kristallar deyilir
- Radioaktiv nuklidlər deyilir
- İonlaşmış duzlar deyilir

422 Karbonun təbiətdə mövcud dan əsas iki mineral formasın göstər 1. əhəng karbonatları 4. karbon ikioksid 2.kalsiumhidrokarbonat 5. metan qazı 3.hidrokarbonatlar 6. karbon dördoksid

- 2, 3
- 1, 4
- 3, 6
- 2, 4
- 5, 6

423 Atmosferdə oksigenin konsentrasiyasının 1 % olduğu vaxtlarda yaranan əsas təbəqəni göstər:

- stratosfer
- ekzosfer
- noosfer
- troposfer
- ozonosfer

424 Atmosferdən və çoxsaylı səthi çöküntü minerallarının tərkibindəki oksigenin mənşeyini müəyyən et:

- radiaktiv mənşəli
- kosmos mənşəli
- biogen mənşəli
- vulkan mənşəli
- atıl mənşəli

425 Biogeokimyəvi dövranı Böyük bioloji dövrandan fərqləndirən əsas xüsusiyyət hansıdır ?

- günəş enerjisi olmadan mümkün deyil
- hidrosfer olmadan kiçik dövran baş vermir
- bu prosesdə yalnız canlılar iştirak edir
- dövretmə sürəti daha çoxdur
- yalnız biosfer daxilində tamamlanır

426 Fotosintez prosesində qeyri-üzvi maddədən canlı maddənin yaranması və parçalanaraq yenidən qeyri-üzvi birləşmələrə çevrilməsi hansı prosesə aiddir?

- böyük bioloji dövran
- biogeokimyəvi dövran
- kosmik şüalanma
- fiziki aşınma
- dağəmələgəlmə prosesi

427 Aqrotexniki; meşə meliorativ və hidrotexniki tədbirləri həyata keçirilməklə torpağı hansı prosesdən mühafizə etmək olar?

- bataqlılaşmadan
- susuzluqdan
- duzluluqdan
- şoranlaşmadan
- eroziyadan

428 Qrunṭ sularının səviyyəsini aşağı salmaq üçün drenajlardan, kanallardan, axar suların qarşısını almaq üçün tikililərdən istifadə etməklə torpaqda gedən hansı proseslərin qarşısını almaq mümkündür?

- duzlaşmanın
- turşulaşmanın
- bataqlıqlaşmanın
- şoranlaşmanın
- susuzlaşmanın

429 Maqmatik sükurlar hansı fiziki təsirlər nəticəsində çökmə sükurlara çevirilir ?

- yeraltı suların hərəkəti
- kristallaşma və ərimə
- metamorfizin və daşlaşma
- aşınma, yerdəyişmə, çökəmə
- radioaktiv parçalanma

430 Biosfer tərəfindən qəbul olunan azotun 80%-i dövri sistemə hansı vasitələrlə daxil olur ?

- yalnız oksanlardan
- günəş partlayışlarından
- troposfer və mantiyadan
- Sudan və qurudan
- kosmosdan

431 Torpağın keyfiyyəti hansı göstərici ilə müəyyən olunur?

- məsaməliyi ilə
- şorənlığı ilə
- münbitliyi ilə
- turşuluğu ilə
- pH-i ilə

432 Sual: Torpaqda baş verən eroziya hadisəsi onun hansı xassələrinin pisləşməsinə səbəb olur

- fiziki və kimyəvi xassələrini
- mexaniki və istilik xassələrini
- termiki və kimyəvi xassələrini
- maqnit və elektrik xassələrini
- d) kapillyarlıq və duzluluq xassələrini

433 Hansı proses nəticəsində torpaqda azot, fosfor, kaliumun mənimsənilməsi və mikroelementlərin azalması baş verir?

- dağdırıcı eroziya nəticəsində
- su eroziyası nəticəsində
- külək eroziyası nəticəsində
- şoran eroziya nəticəsində
- səthi eroziya nəticəsində

434 Torpaqda üzvi maddələrin minerallaşması əsasən hansı şəraitdə gedir? [Yeni sual]

- aerob və anareob şəraitdə
- yüksək temperaturda
- arid və humid şəraitdə
- donmuşluq şəraitində
- rütubətli şəraitdə

435 Biosfer tərəfindən qəbul olunan və dövri sistemə Sudan və qurudan daxil olan azotun miqdarı nə qədərdir ?

- 80 %
- 50 %
- 35 %
- 20 %
- 12 %

436 Atmosferdə və çoxsaylı səthi biogen mənşəli çöküntü minerallarının tərkibi hansı elementdən ibarətdir?

- maqnezium

- kalsium
- qurğunun
- karbon
- oksigen

437 Bakteriyalar tərəfindən hazırlanan və miqdarı daha çox olan element hansıdır ?

- metan qazı
- natrium -xlor
- üzvi azot
- dəm qazı
- karbon 4-oksid

438 Aşınma, yerdəyişmə proseslərinin təsiri ilə çökmə süxurlara çevrilən süxurlar hansılardır ?

- qranit
- sialit
- metamorfik
- maqmatik
- karbonat

439 Maddələrin böyük dövranı hansılar zamanı baş verir ?

- yerin cazibə qüvvəsi və su dövranı
- hava axınları və yüksək temperaturun
- çay şəbəkəsinin sıxlığı və yüksək təzyiqin
- antropogen təsirlərin və sənayenin inkişafı
- günəş enerjisi ilə yerin dərinlik enerjisinin

440 Aşınma, yerdəyişmə proseslərinin təsiri ilə çökmə süxurlara çevrilən süxurlar hansılardır ?

- metamorfik
- maqmatik
- karbonat
- sialit
- qranit

441 Maddələrin böyük dövranı hansılar zamanı baş verir ?

- çay şəbəkəsinin sıxlığı və yüksək təzyiqin
- yerin cazibə qüvvəsi və su dövranı
- [yeni cavab]günəş enerjisi ilə yerin dərinlik enerjisinin
- antropogen təsirlərin və sənayenin inkişafı
- hava axınları və yüksək temperaturun

442 Biosfer tərəfindən qəbul olunan azotun 80%-i dövri sistemə hansı vasitələrlə daxil olur ?

- yalnız okeanlardan
- kosmosdan
- Sudan və qurudan
- troposfer və mantiyadan
- günəş partlayışlarından

443 Atmosferdə süni şəkildə karbon qazının miqdarının artmasının səbəbi nədir?

- karbohidrogenlərdən yanacaq kimi istifadə olunması
- meşə yanğınlarının sayının artması
- oksan sularının neftlə cırkləndirilməsi
- günəşdəki partlayışların təkrarlanması

- vulkanizm prosesinin fəallaşması

444 Atmosferdə olduqca çox olan azot, yalnız hansı elementlərlə birləşdikdən sonra bitkilər tərəfindən yaxşı mənimşənilir?

- kükürd və hidrogenlə
 karbon və dəmirlə
 hidrogen və oksigenlə
 kalsium və karbonla
 oksigen və fosforla

445 Sərbəst oksegen atmosferdən başqa, hansı ərazidə də mövcuddur?

- kosmosda
 Təbii sularda
 su anbarlarında
 üst mantiyada
 yer qalığında

446 V.I.Vernadski hansı prosesi biogeokimyəvi tsikl adlandırmışdır?

- ayrı-ayrı maddələrin dövranını
 okeanlar arasında su və canlı mübadiləsini
 qida maddələrinin canlılardan cansızlara ötürülməsini
 orqanizmlər tərəfində kimyəvi elementlərin parçalanmasını
 kimyəvi elementlərin sürətlə parçalanmasını

447 Biogeokimyəvi maddələr dövranını hansı proses təmin edir?

- cansız maddələr dövr edərək və parçalanaraq fəaliyyət göstərir
 canlı maddə dəyişərək, yaranaraq və olərək həyatı saxlayır
 qida maddələrinin ötürülməsi yalnız bitkidən bitkiyə təmin olunur
 bütün enerjinin 90 %-i fotosintez prosesinə sərf olunur
 ekosistemlərdə biosenozların sayı azalaraq daha az yer tutur

448 Biogeokimyəvi dövranı Böyük bioloji dövrandan fərqləndirən əsas xüsusiyyət hansıdır?

- hidrosfer olmadan kiçik dövran baş vermir
 bu prosesdə yalnız canlılar iştirak edir
 günəş enerjisi olmadan mümkün deyil
 dövretmə sürəti daha çoxdur
 yalnız biosfer daxilində tamamlanır

449 Atmosferdən və çoxsaylı səthi çöküntü minerallarının tərkibindəki oksigenin mənşeyini müəyyən et:

- radiaktiv mənşəli
 vulkan mənşəli
 biogen mənşəli
 kosmos mənşəli
 atıl mənşəli

450 Maqmatik süturlar hansı fiziki təsirlər nəticəsində çökəmə süturlara çevirilir?

- yeraltı suların hərəkəti
 radioaktiv parçalanma
 aşınma, yerdəyişmə, çökəmə
 metamorfizm və daşlaşma
 kristallaşma və ərimə

451 Günəş enerjisi ilə Yerin dərinlik enerjisinin qarşılıqlı təsirilə baş verən proses hansıdır ?

- biofil elementlərin yerdəyişməsi
- avtotrof sistemlərin dövranı
- böyük su dövranı
- maddələrin böyük dövranı
- maqmatik sükurların çevrilməsi

452 Hər bir ekosistemdə gedən maddələr dövranı hansı sistemlərin qarşılıqlı fizioloji əlaqələrinin nəticəsidir ?

- avtrof və heterotrof sistemlərin
- konsument və redusentlərin
- biratıl sistemlərin
- kimyəvi elementlərin
- maqmatik sükurların

453 Homosfer təbəqəsi hansı hissələri əhatə edir ?

- biosferin hidrosferə temas etdiyi hissəni
- yuxarı mantianın yer qabığı ilə temas hissəsi
- yer atmosferinin yer qatına yaxın olan hissəsi
- tropopauzanın strotosferə yaxın hissəsini
- dünya okeanının litosferlə sərhəd hissəsini

454 Denitrallaşdırıcı bakteriyalar tərəfindən atmosferə qaz halında daxil olan azotu, goy və yaşıl su yosunları udaraq hansı elementə çevirirlər?

- liqininə
- ammonyaka
- nitrata
- anilinə
- benzpirenə

455 Əhəng karbonatları və karbon ikioksidi karbonun təbiətdə mövcud olan hansı formasıdır ?

- mayeləşmiş
- bərk
- kristal
- mineral
- ionlaşmış

456 Hidrogen və oksigenlə birləşərək bitkilər tərəfindən daha yaxşı mənimsənilən atmosfer qazı hansıdır ?

- azot
- oksigen
- karbon
- helium
- kükürd

457 Miqdarı daha çox olan üzvi azot hansı orqanizmlər tərəfindən hazırlanır ?

- bakteriyalar
- insanlar
- yosunlar
- heyvanlar
- bitkilər

458 Atmosferdə və sənayedə baş verən müxtəlif hadisələr, azot fiksasiya edici bakteriyalar və yosunların fəaliyyəti nəticəsində hansı proses baş verir?

- iqlimdə quraqlıqlaşma baş verir
- bitkilər tərəfində mənimsənilmir
- azot dövr edərək dünya okeanına qayıdır
- azot hidrogen və ya oksigenlə birləşir
- azotun miqdarı daha da çoxalır

459 İl ərzində sintez olunan üzvi maddələrin kütləsinə əsaslanaraq, ən çox oksigen məhsulunun miqdarı hansı təbəqənin payına düşür?

- nəhəng buzlaqlaş sahələrinin
- quruda yerləşən bitki örtüyünün
- atmosferdəki mikroorganizmlərin
- litosferdəki mineral maddələrin
- dünya okeanındakı orqanizmlərin

460 Fotosintez prosesində qeyri-üzvi maddədən canlı maddənin yaranması və parçalanaraq yenidən qeyri-üzvi birləşmələrə çevrilməsi hansı prosesə aiddir?

- kosmik şüalanma
- fiziki aşınma
- böyük bioloji dövran
- dağəmələgəlmə prosesi
- biogeokimyəvi dövran

461 Seyrək ionlaşmış qazlardan ibarət sfera necə adlanır?

- ozonosfer
- heterosfer
- homosfer
- ekzosfer
- termosfer

462 Kök bakteriyalarının atmosfekr havasından kənarlaşdırıldığı element hansıdır?

- fosfor
- azot
- oksigen
- karbon
- kükürd

463 Elektrik keçiriciliyinin yüksək olduğu təbəqə hansıdır?

- stratosfer
- troposfer
- ekzosfer
- termosfer
- mezosfer

464 Atmosfer havasında həmişə mövcud olan və 3-4 % hissəni təşkil edən maddə hansıdır?

- kükürd
- ionlaşmış molekullar
- su buxarı
- ammonyak
- benzipiren

465 Qazlarla birlikdə 20 km-dən də çox yüksəkliyə qalxaraq həftələrlə atmosferdə qalan dispers hissəciklərə hansı vasitələr şərait yaradır ?

- kosmik şüalanmalar
- güclü vulkan püskürmələri
- okeanlarda baş verən sunamilər
- troposferdəki hava axınları
- ozon qatının sürətlə nazilməsi

466 Seyrək ionlaşmış qazlardan ibarət sfera necə adlanır?

- ekzosfer
- heterosfer
- homosfer
- termosfer
- ozonosfer

467 Atmosfer havasının nə qədər hissəsi yer qabığına yaxın olan troposferdə yerləşir ?

- 70 %-i
- 75 %-t
- 80 %-i
- 21 %-i
- 90 %-i

468 Atmosfer havasında həmişə mövcud olan su buxarının miqdarı nə qədərdir ?

- ozonosfer
- noosfer
- hidrosfer
- troposfer
- homosfer

469 Atmosfer təbəqələrinin düzgün ardıcılığını göstər:

- homosfer, termosfer, stratosfer, ionosfer, troposfer
- stratosfer, ekzosfer, troposfer, mezosfer, ionosfer
- termosfer, noosfer, mezosfer, troposfer, ekzosfer
- troposfer, stratosfer, mezosfer, termosfer, ekzosfer
- ozonosfer, heterosfer, litosfer, termosfer, mezosfer

470 Atmosfer havasının nə qədər hissəsi yer qabığına yaxın olan troposferdə yerləşir ?

- 80 %-i
- 21 %-i
- 75 %-t
- 70 %-i
- 90 %-i

471 Atmosfer havasında həmişə mövcud olan su buxarının miqdarı nə qədərdir ?

- 25-30 %
- Atmosfer havasında həmişə mövcud olan su buxarının miqdarı nə qədərdir ?
- 10-12 %
- 20-25 %
- 3-4 %
- 15-17 %

472 Yer atmosferinin yer qatına yaxın olan aşağı hissəsi necə adlanır ?

- homosfer
- hidrosfer
- troposfer
- [yeni cavab]
- ozonosfer

473 Atmosferi çirkənləndirən əsas qazlar hansılardır?

- natrium xlorid, karbon ikioksid, hidrogen
- kükürd, helium, azot, radium
- nitratlar, karbon oksidləri, arqon
- hidrogen, ammonyak, fosfor
- hidrogen sulfid, dəm qazı, azot oksidləri

474 Azot elektrik stansiyalarının fəaliyyəti nəticəsində atmosfer havasında hansı təhlükəli elementlər yayılır?

- karbonlu konsentrasiyalar
- infraqərmizi dalğalar
- radioaktiv izotoplar
- ultrabənövşəyi şüalar
- radioaktiv elementlər

475 Havadan azotun kənar edilməsi hansı vasitələrin fəaliyyəti hesabına baş verir?

- radioaktiv izotopların
- kök bakteriyalarının
- okeandakı balıqların
- oksigenin aktivliyinin
- səpələnən şüaların

476 Qazlarla birlikdə 20 km-dən də çox yüksəkliyə qalxaraq həftələrlə atmosferdə qalan dispers hissəciklərə hansı vasitələr şərait yaradır

- kosmik şüalanmalar
- troposferdəki hava axınları
- okeanlarda baş verən sunamilər
- güclü vulkan püşkürmələri
- ozon qatının sürətlə nazilməsi

477 Atmosferdəki mineral tozların əmələ gəlmə səbəbi nədir?

- aşınma və eroziya prosesləri
- bozqır və torf yanğınları
- vulkan püşkürmələri
- meşə yanğınları
- şaxtalardakı qəzalar

478 Yerin cazibə qüvvəsindən çıxaraq Yer kürəsinin tacını yaradan element hansıdır?]

- helium
- oksigen
- azot
- karbon
- hidrogen

479 Termosferada ionlaşmanın yüksək olması hansı prosesi yaradır?

- tozlardan ibarət buludların yaranmasını
- temperaturun sürətlə aşağı düşməsini

- elektrik keçiriciliyinin yüksek olmasını
- meteoritlərin parçalanaraq yanmasını
- kosmik şüaların yüksek keçiriciliyini

480 Musson küləklərinin təsiri altında olan ölkələr:

- Braziliya, Mozambik, Çili
- ABŞ, Vyetnam, İran
- Avstraliya, Türkiyə, Yaponiya
- İtaliya, Böyük Britaniya, İndoneziya
- Hindistan, Koreya, Banqladeş

481 Tropik enliklərdə sutkalıq temperatur amplitudasının böyük olması əlaqədardır:

- Havanın enən hərəkəti, buludluluğun az olması
- Havanın qalxan hərəkəti, yüksək buludluluq
- Okean cərəyanlarının təsiri, aşağı təzyiq
- Havanın enən hərəkəti, mövsümü küləklər
- Fiziki aşınmanın intensivliyi, çay şəbəkəsinin sıxlığı

482 Subtropik iqlim qurşağının tiplərindən deyil:

- Yağışları bərabər paylanan
- Dəniz subtropik
- Subtropik musson
- Kontinental subtropik
- Aralıq dənizi

483 stratosfera temperaturun artmasının əsas səbəbi nədir ?

- oksigenin qazının seyrək olması
- ozon qatının yayılmasına görə
- yer cazibəsindən uzaqda yerləşməsi
- su buxarının çox olması
- hava axınlarının yerdəyişməsi

484 Stratosfer təbəqəsində temperaturun 0o-yə çatdığı sərhəd necə adlanır?

- ozonosfera
- stratopauza
- tropopayza
- ionosfera
- stratosfera

485 Yer ilə kosmos arasında atmosfer vasitəsi ilə olan mübadilədə tozları və meteoritləri qəbul edən yer, hansı yüngül qazları itirir ?

- karbon və arqon
- arqon və ksenon
- oksigen və fosfor
- azot və kükürd
- hidrogen və helium

486 Mövsümi fəsil dəyişkənliyi çox az olan iqlim qurşaqları:

- Ekvatorial, arkтик
- Arktik, müləyim
- Müləyim, tropik
- Ekvatorial, müləyim

- Subtropik, subarktik

487 Atmosferin müxtəlif kimyəvi tərkibli yuxarı hissəsi necə adlanır?

- mezosfer
 termosfer
 ekzosfer
 homosfer
 heterosfer

488 Atmosferdəki azot oksidlərinə həsas olan xəstəliklər hansılardır?

- həzm sistemi və uroloji xəstəlikləri
 allergik və onurğa-oynaq xəstəlikləri
 ürək-damar və nəfəs yolları xroniki xəstəlikləri
 endokrinoloji və əsəb-sinir sistemi xəstəlikləri
 ankoloji və stomatoloji xəstəlikləri

489 Temperaturun müntəzəm azalaraq dayandığı və dəyişməz olduğu atmosfer hissəsi necə adlanır?

- heterosfera
 ozonosfera
 noosfera
 troposfera
 tropopauza

490 İnsanların təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində risk altında olan və 150 il ərzində 3 dəfə azalacağı güman edilən element hansıdır?

- oksigen
 uran
 fosfor
 karbon
 kalsium

491 Sənayə şəhərlərində yer səthindən 200-300 m hündürlükdə temperatur inver-siya-sının yaranması nəticəsində hansı növ smoq yaranır?

- tosgen smoqu
 adi smoq
 London smoqu
 fotokimyəvi smoq
 Los-Anceles smoqu

492 Tullantı qazları zəhərli maddələrdən təmizləmək üçün hansı qurğularдан istifadə edilir?

- elektromaqnit qurğularından
 elektrik qurğularından
 toztutucu qurğulardan
 qaztəmizləyici qurğulardan
 firlanma qurğularından

493 Yer kürəsini əhatə edən müxtəlif qaz qatlarından ibarət olan müəyyən qalınlıqlı təbəqə necə adlanır?

- biosfer adlanır
 ozonosfer adlanır
 hidrosfer adlanır
 atmosfer adlanır
 litosfer adlanır

494 Ümumiyyətlə atmosferi çirkəndirən əsas maddələr hansı mənşəlidirlər?

- biotik mənşəlidirlər
- karbon mənşəlidirlər
- turşu mənşəlidirlər
- təbii mənşəlidirlər
- pogen mənşəlidirlər

495 Tullantı qazların tərkibində olan faydalı qarışıqları ayırmak üçün hansı kimyəvi təmizləmə üsulundan istifadə edilir?

- katalik təmizləmə üsulundan
- absorbsiya üsulundan
- qravtasiya üsulundan
- termiki üsuldan
- adsorbsiya üsulundan

496 Ozon ilk dəfə kim tərəfindən keşf edilmişdir?

- Faradey tərəfindən
- Lomonosov tərəfindən
- Marum tərəfindən
- Darwin tərəfindən
- Landau tərəfindən

497 Oksigen atmosfer havasının necə faizini təşkil edir?

- 23,5%-ni
- 17,3%-ni
- 18,9%-ni
- 20,95%-ni
- 70,0,5%-ni

498 Qaz və bərk məsaməli maddələrin qarşılıqlı təsiri prinsipinə əsaslanaraq tullantı qazlarının təmizlənməsi üsulu necə adlanır?

- ətalət üsulu
- yandırma üsulu
- adsorbsiya üsulu
- absorbsiya üsulu
- termiki üsul

499 Qaz halında olan sənaye tullantlarını təmizləmək üçün hansı üsullardan istifadə olunur?

- fiziki və kimyəvi üsullardan
- elektrik və elektromekanik üsullardan
- mexaniki və kimyəvi üsullardan
- absorbsiya və adsorbsiya üsullarından
- fiziki və optik üsullardan

500 Havada asılı halda olan bərk və maye hissəciklərlə atmosferin çirkənməsi necə adlanır?

- duzlu çirkənmə adlanır
- turşulu çıklənmə adlanır
- aerozol çıklənmə adlanır
- qəlvili çıklənmə adlanır
- buxarlı çıklənmə adlanır

501 Hansı müəssisələr atmosferi aerozolla çirkəndirən əsas mənbələr hesab olunur?

- yeyinti müəssisələri
- metallurgiya müəssisələri
- neft emalı müəssisələri
- kimya müəssisələri
- elektrik enerjisi istehsal edən müəssisələr

502 Bozqır və torf yanğınları atmosferdə hansı maddələrin əmələ gəlməsinə səbəb olur?

- karbon 4-oksidin
- radioaktiv elementlərin
- kosmik şüaların
- mineral tozların
- ionlaşmış molekulların

503 Hidrogen Yerin cazibə qüvvəsindən çıxaraq hansı formanı yadır?

- Yer kürəsinin tacını
- radioaktiv şüalanmanı
- elektrik axınlarını
- seyrək buludları
- hava axınlarını

504 Termosferdə seyrəkləşmənin çox böyük olması qaz hissəciklərinə necə təsir edir?

- sürətli hava axınları yaranır
- toz buludları yaranır
- qazlar sürətlə hərəkət edir
- temperaturu sürətlə artırır
- meteoritlər parçalanaraq yanır

505 Ozon qatının yayılması stratosfer təbəqəsində hansı dəyişikliyi yadır?

- temperaturu artırır
- karbonu seyrəkləşdirir
- gümüşlu buludları yadır
- təzyiqi aşağı salır
- təzyiqi artırır

506 Stratopauza sərhədində temperatur hansı həddə olur?

- -60° - 70° arasında olur
- 0° -yə çatır
- -25° yə bərabər olur
- $+50^{\circ}$ -dən yuxarı olur
- $+10$ - 15° arası dəyişir

507 Müləyim iqlim qurşağının kontinental tipinin geniş yayıldığı ölkələr:

- Qazaxıstan, Monqolustan
- Fransa, Monqolustan
- Danimarka, Norveç
- Finlandiya, İsveç
- Türkiyə, Gürcüstan

508 Atmosferin tropopauza sərhəddində azalaraq, dəyişməyən iqlim elementi hansıdır?

- su buxarı
- yağıntı
- rütubət

- təzyiq
- temperatur

509 Yer Atmosferdən hanı kütlələri alarkən, hidrogen və helium qazlarını itirir ?

- buzlu kütlələri
- aramsız yağıntıları
- tozları və meteoritləri
- uledüz qırıntıları
- kükürd birləşmələrini

510 Atmosferdə mövcud olan neterosfer hissəsi tərkicə digərlərindən necə fərqlənir ?

- temperaturun yüksəkliyinə görə
- müxtəlif kimyəvi tərkibinə görə
- ionlaşmanın sürətliliyinə görə
- elektrik keçiriciliyinə görə
- oksigenin sıxlığına görə

511 Atmosferdəki azot oksidlərinə həsas olan xəstəliklər hansılardır ?

- endekrinoloji və əsəb-sinir sistemi xəstəlikləri
- ankoloji və stomatoloji xəstəlikləri
- allergik və onurğa-oynaq xəstəlikləri
- ürək-damar və nəfəs yolları xroniki xəstəlikləri
- həzm sistemi və uroloji xəstəlikləri

512 Atmosferdəki mineral tozların əmələ gəlmə səbəbi nədir ?

- aşınma və eroziya prosesləri
- bozqır və torf yanğınları
- vulkan püşkürmələri
- meşə yanğınları
- şaxtalardakı qəzalar

513 İnsanların təsərrüfat fəaliyyəti nəticəsində risk altında olan və 150 il ərzində 3 dəfə azalacağı güman edilən element hansıdır ?

- oksigen
- kalsium
- fosfor
- karbon
- uran

514 Yerin cazibə qüvvəsindən çıxaraq Yer kürəsinin tacını yaradan element hansıdır ?

- helium
- oksigen
- azot
- karbon
- hidrogen

515 Ekzosferada olan qaz hissəciklərinin planetlararası fəzaya səpələnməsinin səbəbi nədir ?

- atmosfer qazlarının mövcud olmaması
- seyrəkləşmənin qiymətinin çox böyük olması
- planetlararası fəzanın sərhəddində yerləşməsi
- onların hərəkət sürətinin çox yüksək olması
- elektrik keçiriciliyinin yüksək olması

516 Ekzosferada olan qaz hissəciklərinin planetlərarası fəzaya səpələnməsinin səbəbi nədir ?

- atmosfer qazlarının mövcud olmaması
- seyrəkləşmənin qiymətinin çox böyük olması
- planetlərarası fəzanın sərhəddində yerləşməsi
- onların hərəkət sürətinin çox yüksək olması
- elektrik keçiriciliyinin yüksək olması

517 Termosferada ionlaşmanın yüksək olması hansı prosesi yaradır ?

- tozlardan ibarət buludların yaranmasını
- temperaturun sürətlə aşağı düşməsini
- elektrik keçiriciliyinin yüksək olmasını
- meteoritlərin parçalanaraq yanmasını
- kosmik şüaların yüksək keçiriciliyini

518 stratosfera temperaturun artmasının əsas səbəbi nədir ?

- oksigenin qazının seyrək olması
- ozon qatının yayılmasına görə
- yer cazibəsindən uzaqda yerləşməsi
- su buxarının çox olması
- hava axınlarının yerdəyişməsi

519 Stratosfer təbəqəsində temperaturun 0°C -yə çatdığı sərhəd necə adlanır?

- stratosfera
- tropopayza
- ozonosfera
- ionosfera
- stratopauza

520 Temperaturun müntəzəm azalaraq dayandığı və dəyişməz olduğu atmosfer hissəsi necə adlanır?

- heterosfera
- ozonosfera
- noosfera
- troposfera
- tropopauza

521 Atmosfer təbəqələrinin düzgün ardıcılığını göstər:

- homosfer, termosfer, stratosfer, ionosfer, troposfer
- troposfer, strotosfer, mezosfer, termosfer, ekzosfer
- termosfer, noosfer, mezosfer, troposfer, ekzosfer
- stratosfer, ekzosfer, troposfer, mezosfer, ionosfer
- ozonosfer, heterosfer, litosfer, termosfer, mezosfer

522 Yer ilə kosmos arasında atmosfer vasitəsi ilə olan mübadilədə tozları və meteoritləri qəbul edən yer, hansı yüngül qazları itirir ?

- oksigen və fosfor
- karbon və argon
- hidrogen və helium
- argon və ksenon
- azot və kükürd

523 Atmosferin müxtəlif kimyəvi tərkibli yuxarı hissəsi necə adlanır?

- mezosfer
- termosfer
- ekzosfer
- homosfer
- heterosfer

524 Qaz hissəciklərinin çox böyük sürətlə hərəkət etdiyi termosferada onların bir-biri ilə toqquşmamasının səbəbi nədir?

- gümüşlü buludların müşahidə olunması
- seyrəkləşmənin çox böyük olması
- hava axınlarının sürətlə hərəkət etməsi
- temperaturun çox yüksək olması
- güclü elektrik cərəyanlarının axması

525 Qışlı daha rütubətli keçən iqlim tipi:

- Subtropik musson
- Subtropik continental
- Aralıq dənizi
- Müləyim musson
- Müləyim kontinental

526 İl boyu iki fəslin müşahidə olunduğu iqlim qurşaqları:

- Ekvatorial, arktik
- Müləyim, subarktik
- Antarktik, tropik
- Subekvatorial, subarktik
- Subtropik, subekvatorial

527 Musson iqliminin xarakterik xüsusiyyəti:

- Soyuq və quru yay, isti və quru qış
- İsti və rütubətli yay, soyuq və rütubətli qış
- İsti və quru yay, soyuq və rütubətli qış
- İsti və rütubətli yay, müləyim və quru qış
- Soyuq və quru yay, isti və rütubətli qış

528 İl boyu isti, yayı rütubətli, qışı quraq olan iqlim qurşağı:

- Subekvatorial
- Tropik
- Müləyim
- Subtropik
- Ekvatorial

529 Troposferdə olan su Buxarı, ozon və karbon qazı uzun dalgalı istilik şüalarını udduqdan sonra hansı proseslər baş verir?

- ozon qatının seyrəkləşməsi baş verir
- bulud əmələgəlir, yağıntı yağır
- meteoritlər parçalanaraq yanır
- firtını və qasırgalar əmələ gəlir

530 Ürək-damar və nəfəs yolları xroniki xəstəliklərin həssaslaşmasına səbəb olan qaz birləşmələri hansıdır?

- ammonyak
- karbon oksidləri

- azot oksidləri
- hidrogen sulfid
- natrium xlorid

531 Buzlu kristallardan ibarət gümüşlü buludlar hansı atmosfer təbəqəsində formalaşır ?

- noosferada
- mezopauzada
- stratopauzada
- tropopauzada
- kuzosferada

532 Troposferdə buludun əmələ gəlməsi və yağıntıların yağmasına səbəb aşağıdakılardan hansıdır?

- uzun dalgalı istilik şüaları
- karbon qazının yüksək konsentrasiyası
- oksigen qazının sürətlə seyrəlməsi
- gecə-gündüz və fəsillərin yaranması
- atmosferdəki su buxarının artması

533 Havadan azotun kənar edilməsi hansı vasitələrin fəaliyyəti hesabına baş verir ?

- kök bakteriyalarının
- okeandakı balıqların
- səpələnən şüaların
- oksigenin aktivliyinin
- radioaktiv izotoplarnı

534 Azot elektrik stansiyalarının fəaliyyəti nəticəsində atmosfer havasında hansı təhlükəli elementlər yayılır?

- karbonlu konsentrasiyalar
- ultrabənövşəyi şüalar
- radioaktiv izotoplar
- infraqərmizi dalğalar
- radioaktiv elementlər

535 Qaz hissəciklərinin çox böyük sürətlə hərəkət etdiyi termosferada onların bir-biri ilə toqquşmamasının səbəbi nədir?

- gümüşlü buludların müşahidə olunması
- güclü elektrik cərəyanlarının axması
- temperaturun çox yüksək olması
- hava axınlarının sürətlə hərəkət etməsi
- seyrəkləşmənin çox böyük olması

536 Temperaturu- 75°-90°-C-yə çatan mezopauzada hansı proses müşahidə olunur?

- antropogen mənşəli sənaye tozları
- buzlu kristallardan ibarət gümüşlü buludlar
- ionlaşmış su molekülləri
- kosmik tozların yaratdığı bulud parçaları
- yüksək konsentrasiyalı qaz hissəcikləri

537 Troposferdə olan su Buxarı, ozon və karbon qazı uzun dalgalı istilik şüalarını udduqdan sonra hansı proseslər baş verir?

- ozon qatının seyrəkləşməsi baş verir
- bulud əmələgəlir, yağıntı yağır
- meteoritlər parçalanaraq yanır

- firtını və qasırğalar əmələ gəlir
- gecə-gündüz və fəsillər yaranır

538 Quruda litosferin torpaqla örtülü olan hissəsi necə adlanır?

- noosfer
- biosfer
- kriosfer
- pedosfer
- homosfer

539 Litosferdə formalaşan aşınma qalığının ən mürəkkəb və qalın hissəsi hansı qurşaqdə formalaşır?

- ekvatorial
- nival və arid
- subtropik
- müləyim
- antarktik

540 Son 100 ildə 2 mlyr.ha məhsuldar torpaqların itirilməsinin səbəbi nədir ?

- heyvandarlıq
- yaşayış məntəqələri
- eroziya
- müharibələr
- sel hadisələri

541 Dünyada torpaq ehtiyatlarının sahəsi nə qədərdir ?

- 152 mln.km²
- 129 mln. km²
- 169 mln. km²
- 361 mln. km²
- 150 mln.km²

542 Təbii sututuarların, bataqlıq və yarımbataqlıq ərazilərin qurudulması torpaqlarda hansı proseslərin pozulmasına səbəb olur ? (Sürət 02.10.2014 11:44:55)

- mikroiqlimi, kimyəvi, biokimyəvi tarazlığı
- temperaturu, fiziki-kimyəvi, hiqroskopik vəziyyəti
- istilik mübadiləsini, rütubəti, kimyəvi tarazlığı
- mikroiqlim nömlüyü, fiziki –kimyəvi tarazlığı
- relyefi, landşaftı, biokimyəvi tarazlığı

543 Şəhər ətrafında yararlı torpaq sahələrini zəbt edən və onu epidemiya mərkəzlərinə çevirən tullantılar hansılardır ? (Sürət 02.10.2014 11:44:43)

- poloetilen qablarıdır
- sənaye tullantılarıdır
- bərk möişət tullantılarıdır
- maye şəkildə olan tullantılarıdır
- taxta-şalban qırıqlarıdır

544 Sanitar –gigiyena tələblərinə uyğun olaraq suyun keyfiyyəyinə hansı tələblər qoyulur? Hansı cavab düzgün deyil? (Sürət 02.10.2014 11:44:31)

- Suda xəstəlik törədən bakteriyalar müşahidə olunmalıdır
- Suda həll olmuş oksigenin miqdarı 4mg/l artıq olmamalıdır
- Su qatlarında rəng nəzərə çarpmamalıdır

- Suyun iyi və dadı sutka ərzində 2 baldan yuxarı olmamalıdır
- Zərərli maddələrin qatılılığı suda müşahidə olunmamalıdır

545 Sənaye sahələrinini iknkişafı və yerləşdirilməsi ilə əlaqədar tullantıların artması, faydalı qazıntılarının çıxarılması, mühəribələr, avtomobil yollarının salınması və s. torpaqda hansı hadisələrin baş verməsinə səbəb olur ? (Sürət 02.10.2014 11:44:12)

- toraq sahələrinini münbittəşməsinə və azalmasına
- torpaq sahələrinin şoranlaşmasına və genişlənməsinə
- torpaq sahələrinin azalmasına və çirkənməsinə
- torpaq sahələri genişlənməsinə və münbittəşməsinə
- torpaq sürüşmələrinə və uçqunlara

546 Tədqiqatlara görə Yer səthinin əsas hissəsi hansı elementlərdən ibarətdir ?

- oksigen və silisiumdan
- karbon və dəmirdən
- fosfor və kükürddən
- azot və karbondan
- uran və hidrogendən

547 Təbiətdə tez-tez rast gəlinən fəndlərin ölümü onun hansı dövründə baş verir?

- yetkinlik dövründə
- erkən dövründə
- ilk anlarında
- yaşılı dövründə
- doğum anında

548 Rekutivasiya metodu iə korlanmış torpaqların bərpası zamanı mərhələdə hansı işlər görülür ? (Sürət 02.10.2014 11:43:50)

- yaşillıqlar salınırlar, idman meydançaları tikilir
- bağlar salınırlar, evlər tikilir
- parklar salınırlar, əyləncə mərkəzləri tikilir
- meşələr salınırlar, sututarlar inşa edilir
- idman zalları və meydançaları tikilir

549 Rekultivasiya metodu ilə korlanmış torpaqların bərpası zamanı texniki işlər mərhələsində hansı işlər görülür ? (Sürət 02.10.2014 11:43:39)

- karxanalar doldurulur üzərinə qum tökürlür
- karxanalar zibilliklərə çevrilir landaşlı pozulur
- karxanalar tullantı ilə doldurulur başqa işlər aparılmır
- karxanalar doldurulmadan münbittəşlər tökürlür
- karxanalar doldurulur üzərinə münbittəş torpaq tökürlür

550 Müasir elmi nəzəriyyə görə yer qabığı hansı hadisənin təsridində əmələ gəlmışdır (Sürət 02.10.2014 11:43:20)

- dağların parçalanması nəticəsində
- vulkan püskürmələri nəticəsində səthə çıxan maddələrin
- zəlzələlər nəticəsində
- sürüşmələr nəticəsində
- sürüşmələr nəticəsində

551 Litosferin üst hissəsi hansı suxurlardan ibarətdir ? (Sürət 02.10.2014 11:43:03)

- tozlardan, torpaqdan və qranit suxurlardan

- daşlı, kəsəkli və bərk suxurlardan
- qumlu, gilli və çökmə suxurlardan
- daşlı, çinqılı və gilli suxurlardan
- qumlu, daşlı və boş suxurlardan

552 Quruda quyularının qazılması zamanı ətraf mühitin çirklnəməsinin qarşısını almaq və quyu ətrafi torpaqları çirklnmədən qorumaq məqsədilə ardıcıl olaraq aşağıdakı tədbirlər həyata keçirilir. Hansı cavab düzgün deyil ? (Sürət 02.10.2014 11:42:52)

- quyu ətrafında çuxurlar qazılır
- sonra qazma işləri başlayır
- götürülmüş torpaq anbarlara yığıılır
- quyu ətrafında müəyyən qalınlıqlı topraq qazılaraq götürülür
- quyu istismara verildikdən sonra torpaq yerinə qaytarılır

553 Korlanmış torpaqları bərpa etmək məqsədilə aparılan rekultivasiyanın birinci mərhəlesi necə adlanır ? (Sürət 02.10.2014 11:42:17)

- tikinti işləri mərhəlesi
- texniki işlər mərhəlesi
- mexaniki işlər mərhəlesi
- qazma işləri mərhəlesi
- yaşıllaşdırma işləri mərhəlesi

554 Korlanmış torpaqların rekutivasiyası nəcə mərhələdə həyata keçirilir ? (Sürət 02.10.2014 11:42:05)

- 7 mərhələdə
- 5 mərhələdə
- 2 mərhələdə
- 4 mərhələdə
- 3 mərhələdə

555 Korlanmış torpaqları bərpa etmək üçün tətbiq olunan rekultivasiya metodunun II mərhəlesi necə adlanır ? (Sürət 02.10.2014 11:41:40)

- bioloji mərhələ
- yaşıllaşdırma işləri mərhəlesi
- tikinti mərhəlesi
- mexaniki mərhələ
- doldurma mərhəlesi

556 İnsanların fəaliyyəti nəticəsində münbit torpaqlar kəskin çirklnmiş və bu nə ilə nəticələnmişdir? (Sürət 02.10.2014 11:41:26)

- məhsuldarlıq ifrat azalmışdır
- məsuldarlıq sabit olmuşdur
- məhsuldarlıq artmışdır
- məhsuldarlıq azalmışdır
- məhsuldarlıq ifrat artmışdır

557 Hansı istehsal sahələri trpaqların çirklnməsində və sahəsinin azalmasında mühüm əhəmiyyət kəsb etmir ? (Sürət 02.10.2014 11:41:15)

- toxuculuq sənayesi müəssisələri
- quruda neft quyularının qazılması
- qara və əlvan metallurgiya müəssisələri
- dağ-mədən və karxanalar
- geoloji-kəşfiyyat qazımaları

558 Dağ-mədən sənayesinin yaratdığı problemləri həll etmək üçün hansı metoddan istifadə edilir ? (Sürət 02.10.2014 11:40:24)

- kimyəvi metodlardan
- qazma metodundan
- qazma metodundan
- rekultivasiya metodundan
- fiziki metodlardan

559 Aşağıdakı amillərdən hansı torpaq əmələgəlmə prosesində iştirak etmir ? (Sürət 02.10.2014 11:34:53)

- itki və heyvan orqanizmləri
- torpaq əmələ gətirən suxurlar
- relyef və zaman
- iqlim
- atmosferin ozon qatı

560 Bitki və mikroorganizmlərin torpaqdakı fəaliyyəti hansı elementlərin toplanmasına səbəb olur ?

- alüminium və kükürdün
- karbonun və azotun
- dəmir və maqneziumun
- fosfor və kalsiumun
- oksigen və radiumun

561 Nival və arid zonalarda torpağın aşınma qabığı necə formalılmışdır ?

- yüksək minerallaşmış
- humusun çox olması
- qalın və strurulu
- nazik və sadə quruluşlu
- daha rütubətli və qleyli

562 Vahid zaman ərzində populyasiyada ölü fəndlərin sayına nə deyilir?

- köçürülmə deyilir
- qayıdış deyilir
- köçmə deyilir
- ölüm deyilir
- doğum deyilir

563 Son 100 ildə eroziya prosesi nəticəsində itirilən məhsuldar torpaqların miqdarı nə qədərdir ?

- 800 milyon ha
- 1,5 milyard ha
- 350 milyon ha
- 500 milyon ha
- 2 milyard ha

564 Hesablamalara görə yer səthində yaşayan hər adambaşına il ərzində nə qədər tullantı əmələ gəlir ?

- 2 ton
- 500 kq
- 3,5 ton
- 1 ton
- 50 kq

565 Hansı proses aqroekosistemlərin stabilliyini pozur və torpağın fiziki strukturunu dəyişir?

- heyvandarlığın inkişaf etdirilməsi
- kimyəvi gübrələrin normadan artıq istifadəsi
- şumlanmanın horizontal formada aparılması
- fasiləsiz suvarma əkinçiliyinin tətbiqi
- yamaclarda baş verən sürüşmə hadisələri

566 Torpaqda karbonun və azotun toplanması hansı amillə bağlıdır?

- bitki və mikroorganizmlərin fəaliyyəti ilə
- iqlim amili ilə
- oksidləşmə prosesi ilə
- sükurların aşınması ilə
- torpağın mütləq yaşı ilə

567 Torpağın kimyəvi tərkibi ən çox hansı elementdən ibarətdir?

- maqneziumdan
- dəmirdən
- alüminiumdan
- oksigendən
- silisiumdan

568 Dünya praktikasında torpaqların məhsuldarlığına görə müqayisəli qiymətləndirilməsi necə adlanır?

- qranulometriya
- bonitirovka
- meliorasiya
- rekultivasiya
- kartoqram

569 Torpağın məhsuldarlığının azalmasına səbəb olan aridləşmə hansı kompleks təsirlərin nəticəsidir?

- intensiv suvarılma
- gübrələrin istifadə edilməsi
- tullantılarla çirkənmə
- ifrat rütubətlənmə
- nəmliyin azalması

570 Dünya regionları arasında torpaq ehtiyatlarından əkinçilik məqsədilə ən çox istifadə edən region hansıdır?

- Cənubi Amerika
- Şərqi Avropa
- Şimali Qazaxstan
- Qərbi Avropa
- Şimali Afrika

571 Azərbaycan Respublikası ərazisində torpaq ehtiyatları ən çox hansı tullantılarla çirkənləndirilmişdir?

- azot və fosfor gübrələri ilə
- məişət tullantıları ilə
- nəqliyyat tullantıları ilə
- toksik maddələr və metallarla
- məişət sularının axıdılması ilə

572 Litosferin müxtəlif maddələrlə, o cümlədən neftlə çirkənməsi prosesi necə adlanır?

- kimyəvi çirkənmə
- pestisidli çirkənmə

- radioaktiv çirkənmə
- biogen çirkənmə
- texnogen çirkənmə

573 Torpağın çirkənməsində müəyyən rol oynayan cıvə ətraf mühitə necə düşür ?

- mühərik yanacaqları ilə
- mədən tullantıları ilə
- yeraltı sularla
- soda və xlor istehsalında
- sement istehsalında

574 Populyasiyalarda ölümün çox olması aşağıdakı səbəblərdən asılıdır. Hansı cavab düzgün deyil?

- genetik mükəmməllikdən
- yırtıcılardan, parazit xəstəliklərindən
- əlverişsiz fiziki mühit şəraitindən
- fəndlərin sayından
- fizioloji mükəmməllikdən

575 Populyasiyada fəndlərin sayı optimallaşdırın hansı mexanizmlər mövcuddur?

- özünü idarəetmə
- özünü tənzimləmə
- özünü stabillaşdırma
- özünü nizamlama
- özünü sakitləşdirmə

576 Populyasiyada fəndlərin yerdəyişmə qabiliyyəti onun hansı xüsusiyyətlərinə əsaslanır?

- fizioloji xüsusiyyətlərinə
- biogeosenoz xüsusiyyətlərinə
- biotop xüsusiyyətlərinə
- bioloji xüsusiyyətlərinə
- biosenoz xüsusiyyətlərinə

577 Hansı ərazilərdə litosfer bilavasitə atmosferlə əlaqədə olur?

- arktikada
- qara torpaqlarda
- bataqlıqda
- səhrada
- çəmənlikdə

578 Torpaq inkişaf edən aşınma qabığının ən nazik və sadə quruluşlu olduğu qurşaq hansıdır ?

- ekvator
- yarımsəhra
- nival və arid
- subnival
- tropik

579 Litosferdə formalaşan aşınma qalığının ən mürəkkəb və qalın hissəsi hansı qurşaqdə formalaşır?

- mələyim
- ekvatorial
- antarktik
- nival və arid
- subtropik

580 Son 100 ildə 2 mlyr.ha məhsuldar torpaqların itirilməsinin səbəbi nədir ?

- müharibələr
- heyvandarlıq
- sel hadisələri
- yaşayış məntəqələri
- eroziya

581 Dünyada torpaq ehtiyatlarının sahəsi nə qədərdir ?

- 361 mln. km²
- 150 mln.km²
- 150 mln.km²
- 129 mln. km²
- 169 mln. km²

582 Tədqiqatlara görə Yer səthinin əsas hissəsi hansı elementlərdən ibarətdir ?

- oksigen və silisiumdan
- karbon və dəmirdən
- fosfor və kükürddən
- azot və karbondan
- uran və hidrogendən

583 Üzvi maddələri kimyəvi reaksiyalar hesabına sintez edən canlılara nə deyilir?

- fototroflar deyilir
- avtotroflar deyilir
- xemotroflar deyilir
- fotosintetiklər deyilir
- sintetiklər deyilir

584 Üzvi maddələri işıq enerjisi hesabına sintez edən canlılara nə deyilir?

- sintetiklər deyilir
- sinetroflar deyilir
- fotosintetiklər deyilir
- fototroflar deyilir
- homeotroflar deyilir

585 Müxtəlif canlı orqanizmlərin ümumi məkanda məskunlaşması, qida və ərazidən istifadəyə görə müəyyən münasibətlərə girməsi nəyin formallaşmasının əsasını qoymuşdur?

- litosferin
- biosenozun
- ekosistemin
- biotopun
- biosferin

586 Bitki, heyvan və mikroorqanizmlərdən təşkil olunmuş dinamik, dayanıqlı birliyə nə deyilir?

- hidrosfer deyilir
- ekosistem deyilir
- biosenoz deyilir
- biotop deyilir
- litosfer deyilir

587 Bonitirovka nədir ?

- torpaqların degradasiyası
- torpaqların şorlaşması
- torpaqların aşınması
- torpaqların eroziyası
- torpaqların məhsuldarlığı

588 Pedosfer təbəqəsi hansı sahəni əhatə edir ?

- hündür dağ zirvələrini
- su ilə örtülü hissəni
- qazlarla əhatələnən hissəsini
- torpaqla örtülü hissəsini
- mantıyanın üst hissəsini

589 Biosferaya daxil olan tullantılardan hansılar daha təhlükəlidir ?

- oksigen, kömür, volfram, kvarsit
- cive, qurğunun, kadmium, flor
- karbon, azot, fosfor, uran
- arqon, natrium, alüminium
- kalstum, dəmir, polad , hidrogen

590 İstismar olunaraq pozulmuş torpaqların rekultivasiyası hansı mərhələrdə aparılır?

- termiki və fiziki
- texniki və bioloji
- texniki və kimyəvi
- kimyəvi və bioloji
- hirdro və fitoloji

591 Litosferin ən mühüm hissəsi olan torpağın əmələgəlmə prosesi necə baş verir ?

- vulkanların püşkürmə materiallarının yığıllaraq, formalaşmasından yaranır
- dağ səxurlarının və mineralların fiziki-kimyəvi aşınmasıdır
- geoloji quruluşun və relyef formalarının təsiri nəticəsində formalaşan uzvi-mineral kompleksdir
- zaman daxilində səxurların, relyefin, bitki və heyvanat aləminin qarşılıqlı təsiri ilə yaranan təbii-tarixi cisimdir
- dağ səxurlarının və mineralların fiziki-kimyəvi aşınmasıdır

592 Quruda litosferin torpaqla örtülü olan hissəsi necə adlanır?

- kriosfer
- pedosfer
- noosfer
- homosfer
- biosfer

593 İnsanın kosmosdakı yeni şəraitə uyğunlaşdıqdan sonra əvvəlki bacarığı-nın bərpa olunması prosesi necə adlanır?

- simbiot şərait
- tibbi intervensiya
- readaptasiya
- desinxronoz
- deadaptasiya

594 Soda və xlor istehsalında torpağı çirkləndirən hansı element ətraf mühitə tullanır ?

- sulfat
- ammonyak

- qurğuşun
- civə
- dəmir

595 Külək, su, texniki təsir nəticəsində torpağın dağıılması necə adlanır ?

- abrakziya
- şorlaşma
- aridləşmə
- eroziya
- defilyasiya

596 Yer kürəsi quru hissəsinin neçə faizi əkin sahələrinin payına düşür ?

- 10 %
- 15 %
- 32 %
- 18 %
- 23 %

597 Dünyanın torpaq fondu Yer səthi sahəsinin neçə hissəsini təşkil edir ?

- 1/4
- 2/4
- 1/3
- 3/5
- 2/3

598 Müxtəlif populyasiyalarda onları təşkil edən fəndlərin yaş strukturu nəyi müəyyən edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- davranış münasibətlərini
- ömrünün uzunluğunu
- çoxalma intensivliyini
- cinsi yetkinlik yaşını
- qocalma səviyyəsini

599 Yer üzərində bütün canlılar karbonu mənimsəmə mənbəyinə görə neçə qrupa bölünür?

- onunğalılar və onunğasızlar
- bitkilər və heyvanlar
- bitkilər və ali heyvanlar
- avtotroflar və heterotroflar
- heşəratlar və göbələklər

600 Suyun orqanoleptik xüsusiyyətləri hansılardır?

- bulanqlılığı, duzsuzluğu, dadı, rəngi
- bulanqlığı, dadı, duzluluğu
- iy verməsi, rəng, turşuluğu, duzsuzluğu
- iyi, dadı, rəngi, şəffaflığı
- iyi, duzluluğu, qələviliyi, turşuluğu

601 İstehsalın xüsusiyyətlərindən asılı olaraq suyun keyfiyyətinə hansı tələbatlar qoyulur ?

- işçilərin sağlamlığına təhlükə yaratmamalıdır
- istehsal olunan məhsulun keyfiyyətinə mənfi təsir göstərməməlidir
- aparatların korroziya uğramasına səbəb olmamalıdır
- borularda duzların çökməsinə səbəb olmamalıdır

- şəffaflığı normada az olmalıdır

602 Çirkab suları təmizləmək üçün hansı üsullardan istifadə edilir ?

- mexaniki, optik, qaynama, süzmə, çökdürmə
- termiki, mexaniki, fiziki-kimyəvi, bioloji
- bioloji, fiziki, mexaniki, süzmə, çökdürmə
- çökdürmə, süzmə, termiki, gravitasiya, bioloji
- flotasiya, mərkəzdənqazma, ətalət, termiki, süzmə

603 BMT-nin neçənci ildə və hansı şəhərdə keçirdiyi ətraf mühit və inkişaf adlı Beynəlxalq konfransında hər bir dövlətin öz əhalisini içməli su ilə təmin etmə öhdəciliyi qəbul etmişdir ?

- 1990-ci ildə Stokholmda
- 1995-ci ildə Moskvada
- 1991-ci ildə Rio-de-Jeneyro
- 1993-cü ildə Bakıda
- 2000-ci ildə Londonda

604 Qatılığı çox olan çirkab suları təmziləmək üçün hansı təmizləmə üsulundan istifadə edilir ?

- termiki üsuldan
- kimyəvi üsuldan
- fiziki-kimyəvi üsuldan
- süzmə üsulundan
- bioloji üsuldan

605 Tərkibində qiymətli metallar olar çirkab suları təmizləmək üçün hansı təmizləmə üsulundan istifadə edilir ?

- bioloji üsuldan
- termiki üsuldan
- kimyəvi üsuldan
- mexaniki üsuldan
- çökdürmə üsulundan

606 Təbii suların çirkənmə göstəricisini nə müəyyən edir ?

- suyun bulanıqlığının yüksək olması
- Suda həll olmuş oksigenin miqdarı
- sudakı bakteriyaların olması
- suda mineralların çox olması
- suda üzvi maddələrin olması

607 Suyu daha çox hansı sənaye sahələri çirkəndirir Hansı cavab düzgün deyil ?

- kimya,neft-kimya ,neft emalı müəssisələri
- qara və əlvan metallurgiya müəssisələri
- sellülöz ,kağız, daş kömür müəssisələri
- kənd təsərrüfatı məhsulları emalı və məişət müəssisələri
- porfimer və şirniyyat müəssisələri

608 Suların kimyəvi çirkənməsini neçə növə ayırlar ?

- mexaniki və istilik çirkənmələri
- maqnit və səs-küy çirkənmələri
- maqnit və səs-küy çirkənmələr
- mineral və üzvi çirkənmələr
- elektrik və akustik çirkənmələr

609 Su hövzələri içərisində hansı dəniz daha çox antropoqen təsirlərə məruz qalır?

- Qırmızı dəniz
- Baltik dənizi
- Xəzər dənizi
- Aralıq dənizi
- Qara dəniz

610 Su anbarlarını və su axarları neçə kateqoriyaya ayıırlar?

- 7 kateqoriyaya
- 4 kateqoriyaya
- 5 kateqoriyaya
- 2 kateqoriyaya
- 3 kateqoriyaya

611 Okean və dənizlərin suları daha çox hansı maddələrlə çirkənir?

- qum və gillə
- gübrə və pestisidlə
- neft və neftli su ilə
- turşu və duzlarla
- kerosin və benzinlə

612 Yer kürəsinin su örtüyünə nə deyilir?

- neosfer
- hidrosfer
- litosfer
- biosfer
- atmosfer

613 Su kütləsinin hərəkətinə görə su hövzələri neçə cür olur?

- turşulu və qələvili
- durğun və stabil
- axar və axmaz
- sürətli və durğun
- duzlu və şəffaf

614 Axmaz su hövzələri olan göllərin suları necə olur?

- qələvili və turşulu
- çirkli və şor
- rəngli və duzlu
- bulanıq və rəngli
- duzlu və şirin

615 Suyun tərkibində duzun miqdarı nə qədər olduqda içməli su hesab olunur?

- 27 q/d-dən çox
- 25 q/l-ə qədər
- 1 q/l-dən az
- 5 q/l-ə qədər
- 12 q/l-dən az

616 Kiçik dövran hansı təbəqələr arasında baş verir?

- litosfer və atmosfer

- hidrosfer və atmosfer
- yalnız litosferdə
- yalnız hidrosferdə
- biosfer və atmosfer

617 Suyun böyük dövranı hansı təbəqələri əhatə edir?

- atmosfer, hidrosfer, litosferi
- atmosfer və biosferi
- litosfer və hidrosferi
- atmosfer, hidrosfer, litosferi
- yalnız hidrosferi

618 Dünya okeanında suyun səviyyəsinin sabit qalmamasının səbəbi nədir?

- Dəniz nəqliyyatının inkişafı
- İqliməmələgətirən amillər
- Ayın və planetlərin təsiri
- Daşqınların baş verməsi
- Dağəmələgəlmə prosesi

619 Dünya okeanı hidrosferin həcminin nə qədər hissəsini təşkil edir

- 75 %
- 96,4 %
- 90,5 %
- 99,3 %
- 83,7 %

620 Biosferdə baş verən proseslərin çox hissəsi bilavasitə hansı maddə ilə əlaqədardır?

- ammonyakla
- turşularla
- su ilə
- bitkilərlə
- hidrogenlə

621 Qlobal radioaktiv yağıntılar nə zaman intensivləşir?

- karbon oksidlərinin miqdarı havada artanda
- rentgen şüalanmasından sonra
- azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artanda
- ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artanda
- nüvə partlayışından sonra

622 Sularda mineral duzlarının miqdarının artmasının səbəbi nədir?

- quraqlığın baş verməsi
- kosmik şüalanmalar
- kiçik su dövranı
- insanların təsərrüfat fəaliyyəti
- qabarma-çəkilmə prosesi

623 İçməli və dəniz suyunu çirkəndirən əsas mineral maddələr hansılardır? 1. hidrogen 5. dəniz 2.qurğuşun 6.civə 3.arsen 7.azot 4.karbon 8.mis

- 3, 4, 5, 6
- 1, 4, 5, 8
- 1, 3,5, 7

- 2, 4, 5, 6
 2, 3, 6, 8

624 Dünya okeanı səthindən suyun buxarlanması Günəş enerjisinin təxminən nə qədəri sərf olunur?

- 15%-i
 50 %-i
 30 %-i
 90 %-i
 70 %-i

625 Okean sularında temperatur artdıqca hansı elementin miqdarı azalır?

- azotun
 karbonun
 oksigenin
 maqneziumun
 hidrogenin

626 Okean sularında ən çox rast gəlinən kimyəvi birləşmələr hansılardır?

- oksigen, gümüş, xlor, alüminium
 hidrogen, radium, fosfor, qurğuşun
 azot, helium, qızıl, volfram
 karbon, uran, kalsium, dəmir
 xlor, natrium, maqnezium, kükürd

627 Suyun xussələrinə ən çox təsir göstərən ünsür hansıdır?

- maddələrin tərkibi
 əhalinin artımı
 böyük dövran
 maqnit sahəsi
 hava sirkulyasiyası

628 Suyun ən böyük sıxlığı hansı temperaturda müşahidə olunur?

- 10°C
 7°C
 100°C
 4°C
 70°C

629 Hidrosferə daxil olan hövzələrindən hansı ən az faizə malikdir?

- çaylar
 buzlaqlar
 göllər
 yeraltı sular
 torpaqdakı su

630 Dünyada ən çox suvarmaya sərf olunan su hansı regionun payına düşür?

- Cənubi və şərqi Asiya
 Şimali Afrika
 Cənubi Amerika
 Cənubi Avropa
 Qərbi Asiya

631 Birinci trofik səviyyədə xarici enerjidən istifadə edilərək yaradılan üzvi maddə kütləsinə necə adlanır?

- aralıq məhsul adlanır
- əvvəlinci məhsul adlanır
- ilk məhsul adlanır
- son məhsul adlanır
- sonuncu məhsul adlanır

632 Qida zəncirləri sistemində birinci trofik səviyyəsini hansı orqanizmlər təşkil edir?

- bitki növləri
- birhüceyrəlilər
- bakteriya növləri
- göbələk növləri
- produsent növləri

633 İnsanlar tərəfindən yaradılan aqrobiogeosenozlara aşağıdakı təsərrüfat sahələri aid edilir. Hansı cavab düzgün deyil?

- plautasiyalar
- parklar
- meşələr
- əkin sahələri
- sünu göllər

634 Xüsusilə dəniz heyvanlarının zəhərlənməsinə səbəb olan və insanlar üçün də təhlükə yaranan element hansıdır?

- gümüş
- civə
- qurğuşun
- alüminium
- dəmir

635 Akademik N.A.Şilonun fərziyyəsinə görə Xəzər dənizinin səviyyəsinin dəyişməsinə səbəb nədir?

- bioloji amil
- geoloji amil
- ekoloji amil
- iqlim amili
- hidroloji amil

636 Mənşəyinə görə tullantı sularının əsas üç qrupu hansılardır? 1. bataqlıq suları 4. çay suları 2. möisət suları 5. kənd təsərrüfatı suları 3. atmosfer suları 6. sənaye suları

- 2, 3, 6
- 2, 4, 5
- 1, 3, 5
- 1, 2, 5
- 4, 5, 6

637 İl ərzində Yerdə baş verən su dövranında nə qədər su kütləsi iştirak edir?

- 750 min.km²
- 300 min.km²
- 400 min. km²
- 230 min.km²
- 500 min.km²

638 Dünyada hansı region suvarmaya daha çox su sərf edir ?

- biofil elementlərin
- yosunların
- nektonların
- fitoplanitonların
- zoplanitonların

639 Hətta içməli su hövzələrində belə suyun kimyəvi tərkibi nə üçün təmiz olmur ?

- canlı maddələrin miqdarına görə
- insanların təsərrüfat fəaliyyətinə görə
- su axınlarının mövcudluğuna görə
- yüksək həllətmə qabiliyyətinə görə
- orqanizmlərin sürətli artımına görə

640 Hansı produsentlər trofik strukturun və biosenozun bütövlükdə mövcudluğunun əsasını təşkil edir?

- heterotroflar
- I produsentlər
- II produsentlər
- prokariotlar
- avtotroflar

641 Qida zəncirləri sistemində produsent orqanizmlər hansı trofik səviyyəni təşkil edirlər?

- birinci trofik səviyyəni
- üçüncü trofik səviyyəni
- ikinci trofik səviyyəni
- beşinci trofik səviyyəni
- Altıncı trofik səviyyəni

642 Dünyada hansı region suvarmaya daha çox su sərf edir ?

- Mərkəzi Amerika
- Avstraliya
- Asiya
- Cənubi Afrika
- Şimali Avropa

643 Komponent tərkibi müalicəvi tələbatlara cavab verən sular hansılardır ?

- mineral sular
- texniki sular
- sənaye suları
- içməli sular
- dəniz suları

644 Çaylarla gətirilən materik suları,göllərdə, bataqlıqlarda, buzlaqlarda toplanan sular hansı kateqoriyaya daxildir ?

- dağ sularına
- okean sularına
- axmaz suları
- quru suları
- qapalı sulara

645 İcməli, mineral və sənaye sularından başqa xalq təsərrüfatında istifadəyə yararlı sular hansılardır ?

- buzlaq suları
- texniki sular
- mineral sular
- istilik energetik sular
- atmosfer suları

646 Ən çox istifadə olunan su hansı sahəyə aiddir ?

- kənd təsərrüfatına
- sənaye sahələrinə
- tikinti sektoruna
- məişət sahələrinə
- istilik energetik sahəyə

647 Canlı maddələri təşkil edən və canlıların orta hesabla 80 %-nə bərabər olan sular necə adlandırılır ?

- okean suları
- quru suları
- kosmik su
- bioloji su
- yeraltı su

648 Yer qabığının müxtəlif dərinliklərində yerləşən şirin, duzlu və geotermal suların temperaturu nə qədər olur ?

- 5 ° C-dən az
- 80 ° C-dən çox
- 10 ° C-dən az
- 30 ° C-dən çox
- 40 ° C-yə yaxın

649 Quruda mövcud olan əsas şirin su ehtiyatı əsasən harada toplanmışdır ? 1. Qrelandiya 4. Antaktida 2. Mərkəzi Amerika 5.Qütb adaları 3.Dekan yaylaşısı 6. Avstraliya

- 1, 2, 3
- 1, 4, 5
- 2, 3, 6
- 3, 5, 6
- 2, 3, 4

650 Hesablamalara görə Xəzər-Xvalın epoxasının neft kəşfindən bəri dənizə nə qədər xam neft axmışdır ?

- 0,5 milyon ton
- 1 milyon ton
- 1,3 milyon ton
- 2,5 milyon ton
- 5 milyon ton

651 Atmosferdə mövcud olan su buxarının əsas hissəsi hansı təbəqədə yerləşir ?

- ozonosferdə
- ekzosferdə
- troposferdə
- noosferdə
- stratosferdə

652 Mikroorganizmlər və qıçqırma törədə bələn üzvi birləşmələr tərəfindən yaradılan çirkənmə hansıdır ?

- fiziki çirkənmə

- kimyəvi çirkənmə
- texniki çirkənmə
- təbii çirkənmə
- bioloji çirkənmə

653 Aşağıdakılardan hansılar suları çirkəndirən çoxsaylı amillərin analizini asanlaşdırmaq məqsədilə qruplaşdırılmışdır ? 1. bioloji çirkənmə 4. kimyəvi çirkənmə 2. kosmik çirkənmə 5. təbii çirkənmə 3.məişət çirkənməsi 6. fiziki çirkənmə

- 2, 3, 4
- 1,4,6
- 1, 2, 3
- 3, 5, 6
- 1, 3, 5

654 Hər bir canlı bütün həyatı boyu ətraf mühitdən aldığı enerjini aşağıdakı həyat proseslərinə sərf edir. Hansı cavab düzgün deyil?

- ətraf mühitdən mühafizə olunmağa
- hüceyrəyə və hüceyrədən maddələrin nəqlinə
- əsəb impulslarının ötürülmüşinə
- toxumaların böyüməsinə, çoxalmasına, bərpasına
- organizmin hərəkətinə, temperaturun sabit saxlanması

655 Hər bir populyasiyada fəndlərin bir hissəsi müntəzəm olaraq onu tərk edərək qonşu sahədəki populyasiyanı doldurur. Bu hadisə necə adlanır?

- populyasiyaların ayrılması
- populyasiyaların köç etməsi
- populyasiyaların köçürülməsi
- populyasiyaların dispersiyası
- populyasiyaların yerdəyişməsi

656 Müxtəlif populyasiyalarda onları təşkil edən fəndlərin ömrünün uzunluğu, çoxalma intensivliyi cinsi yetkinliyə çatma yaşı onun hansı strukturunu müəyyən edir: (

- fizioloji strukturunu
- köçmə strukturunu
- əlaqə strukturunu
- davranış strukturunu
- yaş strukturunu

657 . Fototroflar, xemotroflar üzvi və qyri – üzvi karbon birləşmələrindən karbonu mənimsəmə üsuluna görə neçə qrupa bölünürler?

- fotogöbeklər və fotobionlar
- fotocanlılar və fotocansızlar
- fotoavtotroflar və xemoavtotroflar
- fotosintetiklər və fotomolyuskalar
- fotobionlar və fotoabionlar

658 Populyasilarda sıxlıq artdıqca fəndlərin həmin növ olmayan yeni ərazilərə daxil olaraq oranı zəbt etməsi və yeni populyasiyanın əmələ gəlməsi necə adlanır?

- köçmə adlanır
- zəbtetmə adlanır
- invasiya adlanır
- məşkunlaşma adlanır
- adaptasiya adlanır

659 Bakterioloji və tərkibində üzvi-toksiki kimyəvi maddələrin göstəricilərinə görə seçilən sular hansı kateqoriyaya daxildir ?

- sənaye suları
- mineral sular
- atmosfer suları
- içməli sular
- texniki sular

660 içməli sularda suyun iyi və dadı bütün sutka ərzində neçə balla qiymətləndirilir?

- 7 bal
- 2 bal
- 5 bal
- 3 bal
- 10 bal

661 Yer üzərində atmosferin qlobal istilik balansının formalaşmasına böyük təsir göstərən amil hansıdır ?

- u ehtiyatı
- yağıntılar
- troposfer
- rentgen şüaları
- albedo

662 Biokimyəvi vəziyyət ilə əlaqədar ən geniş yayılan xəstəliklər hansı elementin çatışmazlığından əmələ gəlir ?

- kalssiumun
- dəmirin
- oksigenin
- yodun
- kükürdün

663 Qeyri-yoluxucu endemik xəstəliklər hansılardır ?

- hipodinamiya, tromboz
- ürək-damar, difteriya, onkoloji
- yatalaq , anemiya, SPİD
- zob, flüoroz, kariyes
- allergiya, psixoz, uroloji

664 Orta əsrlərdə və arası kəsilməyən müharibələrdə ən çox insan ölümünü səbəb olmuş təbii mənbə xəstəliyi hansı olmuşdur ?

- flüoroza
- taun
- difteriya
- malyariya
- SPİD

665 İlk dövrlərdə ekosistemin nizamlama və özünü-nizamlama faktorlarının təsirinə məruz qalan insan necə adlandırılır ?

- Avstralopiteklər
- Homo Sapiyens
- İbtidai insan
- sosial insan
- Neandertals

666 İnsanı biososial canlı adlandıran alım kimdir?

- M.İ.Budiko (1974)
- İ.Frolova (1985)
- M.Ə.Salmanov(1961)
- Q.M.Məmmədov (1967)
- İ.A.Şilov (1989)

667 İnsan-mürəkkəb sosial təşkili və əmək fəaliyyətinə malik olmaqla orqanizmin bioloji xassələrini xeyli dərəcədə dəyişdirir fikri kimə məxsusdur?

- A.L.Yanşın (1986)
- C.Xarper (1995)
- İ.P.Gerasimov (1974)
- C.M.Anderson(1965)
- N.F.Reymers (1990)

668 Homo Sapiyenslərin ölüm səbəbləri arasında duran əsas təbii səciyyəli təsir hansı idi ?

- etoloji təsir
- sosial təsir
- bioloji təsir
- patogen təsir
- yarımacılıq

669 Malyariyaya qarşı ekoloji cəhətdən özünü doğrultmuş kompleks mübarizə tədbirləri hansılardır ?

- demoqrafik siyasətin aparılması
- su anbarlarının yaradılması
- bataqlıqların qurudulması
- duzların yodlaşdırılması
- heyvanların peyvəndləşdirilməsi

670 İnsan orqanizmində maddələr mübadiləsinin pozulması, inkişafın ləngiməsi və psixikanın pozulması hansı elementin çatışmaması ilə əlaqədardır?

- karbonun
- maqneziumun
- dəmirin
- yodun
- kalsiumun

671 Su və qida vasitəsilə daxil olan yodun insan orqanizmi üçün sutkalıq norması nə qədərdir ?

- 1,03 qr
- 0,05 mq
- 0,5 qr
- 2,5 mq
- 0,1 mq

672 İnsanın hərəkət hadisəsinin mürəkkəb kompleksi olub orqanizmin tələbatını ödəməyə isti qamətlənən xüsusiyəti hansıdır ?

- təcrübəsi
- davranışısı
- haqq-ədaləti
- inanmağı
- ünsiyyəti

673 Neftlə çox çirkənmiş yerlərdə ən çox hansı xəstəliklər müşahidə edilir ?

- endokrin, qan dövranı, allergiya
- qan azlığı, işs xəstəlikləri
- ürək-damar və həzm orqanları xəstəlikləri
- burun-boğaz və damar xəstəlikləri
- əqli çatmamazlıq, genetik xəstəliklər

674 Ətraf mühiti çirkəndirən və böyük ekoloji problemlər yaranan tullantılar hansılardır?

- fabrik tullantıları
- meşə tullantıları
- məişət və sənaye tullantıları
- təmir – tikinti tullantıları
- zavod tullantıları

675 Sənaye və şəhər zibillərinin yandırılması tərkibində qurğuşun olan etil maye benzinin, kağız-sellüloza və elektronika sənayesi tullantıları hansı tərkibli tullantılardır?

- kaliumtərkibli tullantılar
- dioksintərkibli tullantılar
- oksigentərkibli tullantılar
- azottərkibli tullantılar
- azottərkibli tullantılar

676 Xlorkarbohidrogen sinfinə daxil olan üzvi sintetik maddə necə adlanır və bu sinfə daxil olan necə növ maddə vardır?

- sulfid adlanır, 120-ə yaxın növü vardır
- fosfat adlanır, 100- ə yaxın növü vardır
- difosfat adlanır, 150 - ə yaxın növü vardır
- kalbit adlanır, 130-a yaxın növü vardır
- dioksin adlanır, 200 - ə yaxın növü vardır

677 Suyun xlorlaşdırılması, xlor istehsal edən sənaye sahəsində və pestisidlərin istehsalı zamanı hansı qaz yaranır?

- dioksin yaranır
- sulfidlər yaranır
- nitratlar yaranır
- nitrat yaranır
- duzlar yaranır

678 İnsanlar tərəfindən yaradılan müxtəlif təsərrüfat sahələrinə, əkin sahələrinə, süni göllərə, parklara və başqa biogeosenozlara nə deyilir?

- biosfer deyilir
- biosenozi deyilir
- biotop deyilir
- ekosistem deyilir
- aqrobiogeosenozlar deyilir

679 İnsanın etoloji xassələri dedikdə nə başa düşülür ?

- qidalanma xüsusiyyətləri
- ilkin vərdişləri
- bioloji xüsusiyyətləri
- sosial elementləri
- mədəni həyatı

680 İlk insanlar ekosistemlərin əsasən hansı faktorlarına məruz qalmışlar ?

- hipodinamiya
- bioloji
- etioloji
- ensefaloji
- psixiki

681 Təbii mənbəyə malik olan xəstəliklər hansılardır ? 1. taun 5. tülyaremiya 2. şizofreniya 6. allergiya
3.flüoroz 7. anemiya 4.ensefalit 8.yatalaq

- 1, 2, 3, 4
- 1,2,3,6
- 2, 4, 6,7
- 1, 4, 5, 8
- 5, 6, 7, 8

682 Ekoloji təbii səbəblərdən asılı olaraq canlı orqanizmlər tərəfindən yayılan xəstəlik hansıdır ?

- malyariya
- anemiya
- taun
- şizofreniya
- endikrinologiya

683 Ərazidəki torpağın, suyun və havanın xüsusi tərkibi ilə əlaqədar olan xəstəliklər necə adlanır ?

- etoloji
- patogen
- endemik
- ekoloji
- bioloji

684 İnsanın bir bioloji varlıq kimi həyat təminatı ilə bağlı olan vital təbəbatlar hansılardır ?

- ideologiyaya əməl etmək
- sevgi, qayğı, diqqətlik və s.
- həyatın mənası, inama tələbat və
- haqq-ədalət, dərk etmə və s.
- oksigen, su, qida, yuxu və s.

685 Tənəffüs orqanlarının, əsəb-sinir sisteminin və madə-bağırsaq xəstəliklərinin artmasında hansı elementlərin çatışmaması böyük rol oynayır ?

- kimyəvi elementlərin
- təsirsik qazların
- radioaktiv elementlərin
- gegiyenik göstəricilərin
- mikroelementlərin

686 Karbon-oksidinin havada konsentrasiyasının miqdarı çox olduqda hansı xəstəliklərin artmasına şərait yaranır ?

- ateroskleroz, psixoz, infarkt
- damar xəstəlikləri, qaz azlığı
- endokrin xəstəlikləri, irsi xəstəliklər
- talasemiya və xərçəng xəstəlikləri
- qara ciyər və qida yolu xəstəlikləri

687 Qida zəncirləri sistemində II trofik səviyyəni hansı heterotrof organizmlər təşkil edir?

- arxebakteriyalar
- fotoavtotroflar
- konsumentlər
- produsentlər
- birhüceyrəlilər

688 Hansı təbəqədə mövcud olan ozonun konsentrasiyasının azalması xeyirli hasab edilir?

- stratosferdə
- erkosferdə
- termosferdə
- mezosferdə
- troposferdə

689 Əlverişsiz mənzil, yaşayış şəraiti, müxtəlif stress vəziyyəti hansı risk faktorlarına aiddir?

- bioloji
- elementar
- sosial
- təbii
- ekoloji

690 Kansorogen maddələrə aşağıdakılardan hansılar aiddir?

- havadakı təsirsiz qazların miqdarının artması
- karroziyaya uğramış dəmir hissələri
- tsiklik karbohidrogenlər, azotlu rəngləyicilər
- suyun tərkibində oksigenli maddələrin artması
- neftlə çirkənmiş süni gəllərin suları

691 Temperaturun, atmosfer təzyiqinin və maqnit sahəsinin gərginliyinin sutkalıq kəskin dəyişməsi hansı xəstəliyin ağırlaşmasına səbəb olur?

- elementoz xəstəliyinin
- ürək-damar xəstəliyinin
- yoluxucu xəstəliklərin
- oynaq xəstəliklərin
- onkoloji xəstəliklərin

692 Atmosferin fiziki və kimyəvi xassələrinin dəyişməsi hansı risk faktorlarını yaradır?

- ekoloji
- təbii
- süni
- bioloji
- sosial

693 Genetik və ontogenez dövründə insan orqanizminin qazandığı xüsusiyyətlər hansı risk faktoruna aiddir?

- sosioloji
- təbii
- bioloji
- ekoloji
- etoloji

694 Müəyyən xəstəliyin bilavasitə səbəbi sayılmayan, lakin onun baş verməsi ehtimalını artırın ümumi faktorlar necə adlanır?

- təbii faktorlar
- bioloji faktorlar
- etoloji faktorlar
- süni faktorlar
- risk faktorları

695 Hansı səbəb insanların ömrünü 10-12 il qısaladır?

- litosferin çirkənməsi
- hidrosferin çirkənməsi
- atmosferin çirkənməsi
- səs çirkənməsi

696 Geniş ərazilərdə öldürücü dozada betta şüalanması nə zaman baş verir?

- nüvə partlayışı zamanı
- ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artan zaman
- azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artan zaman
- rentgen şüalanmasından sonra
- karbon oksidlərinin miqdarı havada artan zaman

697 Yer səthində ekoloji sistemlərin inkişafı və həyatın mümkünlüyü hansı faktorlarla müəyyən olunur?

- torpağın nəmliyi və havanın rütubəti
- torpağın quruluğu və havanın istiliyi
- torpağın şoranlığı və iqlimin quraqlığı
- torpağın məhsuldarlığı və iqlim şəraitini
- torpağın məsaməliyi və havanın şaxtalığı

698 İonlaşmış şüalanma və ya rentgen şüalarının üstün olması hansı xəstəliyin risk faktoru hesab olunur?

- ağıciyər-bronx
- ürək-damar
- yatalaq
- onkoloji-şiş
- tülyaremiya

699 Əsas sayılan risk faktorları hansılardır? 1. bioloji 4. hipodinamik 2. ekoloji 5. pafogen 3. süni 6. sosial

- 2, 4, 6
- 4, 5, 6
- 2, 3, 5
- 1, 2, 6
- 3, 4, 5

700 . Geniş ərazilərdə öldürücü dozada betta şüalanması nə zaman baş verir?

- ağır metalların və toksiki maddələrin miqdarı havada artan zaman
- azot və kükürd oksidlərinin miqdarı havada artan zaman

701 Çernobilda ən böyük xarakterli faciələrlə nəticələnmiş qəza neçənci ildə baş vermişdir?

- 1986-ci ildə
- 1980-ci ildə
- 1985-ci ildə
- 1989-cı ildə
- 1983-cü ildə

702 Hansı obyektlərdə baş verən qəzalar zamanı ətraf mühitdə kiçik dəyişikliklər olur?

- Məişət obyektlərində
- Kommunal sahələrdə
- Kiçik müəssisələrdə
- Kimya obyektlərində
- Karxanalarda

703 Aktivliyinə görə radioaktiv nuklidləri neçə yerə ayıırlar?

- zəif, orta, yüksək aktivlikli radionurlidlər
- yüksək, ali, əla aktivlikli radioaktivnuklidlər
- orta, ifrat, qlobal aktivlikli radionuklidlər
- stabil, zəif, ifrat yüksək aktivlikli radionuklidlər
- dəyişən, dəyişməz, stabil aktivlikli radionuklidlər]

704 Milli və etnik qruplarda rast gəlinən irsi meyllilik xəstəlikləri hansılardır?

- endekrinoloji xəstəliklər
- zob, anemiya, şizofreniya
- uroloji və ankoloji xəstəliklər
- hipertoniya, şəkər diabeti
- xroniki tonzillit, revmatizm

705 Nəqliyyat vasitələrindən təbiətə atılan və an çox sinir-əsəb, qan-damar, əqli çatmamazlıqlar kimi xəstəliklərin yaranmasına şərait yaradan kimyəvi maddələr hansılardır?

- maqnezium, hidrogen-sulfid, karbon qazı
- dəm qazı, azot oksidləri, qurğuşun
- hidrogen xlorid, metallik nikel, sulfat turşusu
- karbon oksidləri, benzol, təsirsiz qazlar
- helium qazı, dəmir oksidləri, natrium-xlor

706 İqtisadi cəhətdən inkişaf etmiş ölkələrdə ən çox ölümlə nəticələnən xəstəliklər hansılardır?

- psixoemosionallıq və anemiya
- taun və difteriya
- ağaçqanad ensefaliti
- hipodinamiya və malyariya
- ürək-damar və xərcəng

707 Ekoloji risk faktorlarının yaratdığı və inkişafına təsir göstərdiyi xəstəlik hansıdır?

- ağaçqanad ensefaliti
- oynaq xəstəlikləri
- bronxial astma
- xara xəstəlikləri
- ürəyin işemiyası